

A vintage black and white photograph of a family of four sitting on the steps of a brick house. From left to right: a man in a suit and tie, a woman in a light-colored dress, a man in a dark suit, and a woman in a dark dress with a white collar. The house has a chimney and a window with shutters.

DE GESCHIEDENIS

13 DECEMBER

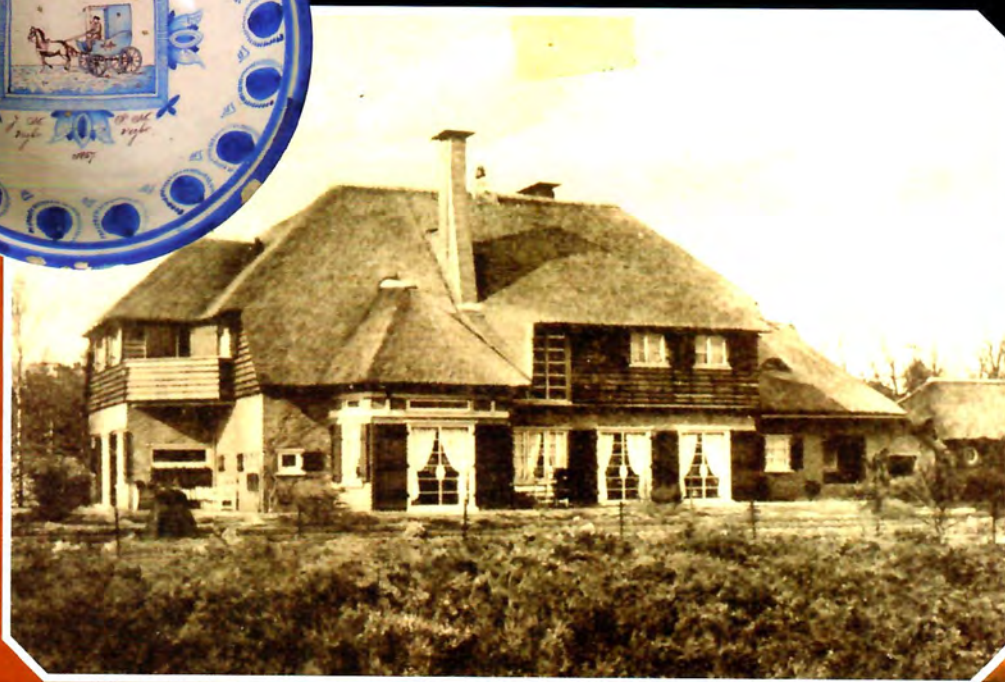
Informations

Gen. B. MELTON

Reg. No. 1777 85

Herrn ² Burgemeister en Welvaard
der Gemeente Beilerv.

Geest ondergeteekende P. M. van Duijn
wonende te Rotterdam Schiedamsche Dijk N° 58,
verschuldigde hoogachting te kennen.

DE GESCHIEDENIS VAN EEN LANDGOED

HUIZE DENNENRODE is een markant gebouw in het Drentse landschap: een bijzonder landhuis in de stijl van de Amsterdamse school, dat oprijst tussen de talloze boerderijen.

Het monument heeft een tamelijk korte maar zeer bewogen geschiedenis achter de rug. Vanaf het bouwjaar 1922 wisselde het pand regelmatig van bestemming: van buitenhuis naar boerderij en van kantoor naar galerie.

Authentieke elementen herinneren aan de diverse bewoners. In de villa hebben markante personen gewoond en iedere bewoner heeft iets eigens nagelaten, van de rijke Rotterdamse graanhandelaar Van Dusseldorp tot de excentrieke Friese boer Bienze Hiemstra.

Hoe kwamen zij op Hiemstrastate, voorheen Dennenrode, terecht? Hoe verging het hen? In dit boek leert u het landgoed kennen inclusief zijn voormalige en huidige bewoners. De geschiedenis van het buiten is een verhaal over architectuur, historie en kunst, een geschiedenis die tot nu toe binnen de muren van dit monument is gebleven en nu eindelijk wordt gepubliceerd.

*De geschiedenis van landgoed
Dennenrode 1922-2007*

SAMENGESTELD DOOR

RIEJA RAVEN

PHILIP WILDEVUUR

JOHAN NAUTA

MET SCHILDERIJEN VAN

GERARD VAN DE WEERD

HERMAN VAN HOOGDALEM

HERMAN TULP

MET MEDEWERKING VAN TON HEUVELMANS EN JANNES SMELT

Costum

12 April

97

Waarde

Zuster

Ik wensch u veel geluk dat zie je
Met roosje en vergeet my nietje
Zij zijn ontloken in myn hart
Bloe zoo Uw leven, vrij van smart

Uw Broeder

Biense

Vorige pagina:
Het versje dat Bienze Hiemstra
in het poëziealbum van zijn
zuster Vilkje schreef (1897)

INLEIDING

ALS MEN OVER DE OPRIJLAAN komt aanrijden en Hiemstrastate nadert, is het niet moeilijk zich een voorstelling te maken van het landhuis in zijn oude glorie.

De villa straalt een en al voornaamheid en historie uit, en er is niet veel fantasie voor nodig om in gedachten de vroegere bewoners met paard en wagen en in een rustig tempo over de door rododendrons omzoomde lanen te zien rijden.

Ook in het huis zijn nog tal van oorspronkelijke kenmerken terug te vinden: de brede voordeur, de deurbel, het koperbeslag en tegelwerk, de talrijke nissen en schouwen.

Hiemstrastate is niet de oorspronkelijke naam van het huis. In 1922 gaf een rijke graanhandelaar opdracht tot de bouw van het buiten, dat hij de naam Dennenrode gaf. Later is het landhuis vernoemd naar de toenmalige bewoner Hiemstra.

In dit boek zullen we de geschiedenis van het huis uit de doeken doen door de lezer voor te stellen aan de personen die in de loop der tijd het landgoed Dennenrode hebben bewoond. Het verhaal van Hiemstrastate is gebaseerd op de herinneringen van hen die er tijdens hun leven bij betrokken waren: omwonenden, personeel en voormalige bewoners. Ook de architect, de bouwstijl en de verschillende gezichten van Hiemstrastate komen uitgebreid aan bod.

Rieja Raven,
november 2007

TIJDBALK

1922 - 1929

A.M. van Dusseldorp

1929 - 1942

A.L. Pool

1942 - 1945

Van Reekum
Papiermaatschappij

1945

Gevorderd

1945 - 1947

Familie Hartog

1947 - 1968

Bienze Hiemstra

1968 - 1979

Familie Van Herwerden

1979 - 1983

Familie Van der Velde

1984 - 1992

Maya Wildevuur
en Jan de Gans

1992 - HEDEN

Philip Wildevuur
en Pascal Verhees

INHOUD

Voorwoord door Philip Wildevuur	7
De architect: Een getalenteerd expressionist	11
De opdrachtgever: Een industrieel met een droom	17
Dennenhoeve: De mooiste boerderij van Drenthe	20
Dennenrode als verzetsbolwerk	23
De bevrijdingsactie van 11 december 1944	27
Dennenrode bezet door de Duitsers	28
Klein Dennenrode: De basis van een schrijver	31
Bienze Hiemstra: Een eigengereide Fries in Drenthe	35
Hiemstra's dood	40
Natuurmonumenten	43
De Oudheidkamer	44
Vergane glorie	45
Landschappelijke ontwikkeling	46
Nog enkele bewoners van het landgoed	47
Wonen op Hiemstrastate	48
Hiemstrastate als galerie	50
Philip en Pascal	54
De kunst van Galerie Wildevuur	56
Bekende gezichten	66
Dankbetuiging en bronvermelding	68
Colofon	71

EEN AANGENAME PLICHT

2007

ZITTEND AAN DE KEUKENTAFEL voor het raam, mijmer ik over de anderen die op deze plaats naar buiten hebben gestaard, gezeten aan een andere tafel, maar vanaf dezelfde historische plek. De vraag naar die anderen houdt mij bezig sinds ik vijftien jaar geleden dit schitterende pand in de bossen bij Hooghalen betrok. Als de muren konden spreken, dan zouden ze boeiende verhalen vertellen over allen die hier hebben gewoond, die hier voor- en tegenspoed hebben beleefd, die hier geboren en gestorven zijn.

Dit bracht mij op het idee een antwoord te vinden op de vraag wie die anderen waren en wat hen bezielde, en om de antwoorden vast te leggen in een boek.

De familie Van Dusseldorp liet het huis bouwen. Ze moesten het na korte tijd al weer verlaten, maar hadden ze hier niet liever hun hele leven gewoond?

Wat voor gesprekken voerde Bienze Hiemstra met zijn zusters terwijl hij voor het keukenraam stond, het geweer in de aanslag, om vreemden van zijn erf te verjagen?

Hoe ervoeren mijn voorgangers de geur van het huis en de geluiden van het bos?

Inmiddels is dit schitterende pand een nieuwe fase ingegaan en wordt er opnieuw geschiedenis gemaakt: kunstenaars, schrijvers en acteurs geven het een nieuw elan, en vele bezoekers genieten mee van de schoonheid die hier tentoon wordt gespreid.

Ik beschouw mezelf als een bevoorrecht mens om hier, samen met Pascalle, te mogen wonen en werken. Ik zie het dan ook als een aangename plicht om u door middel van dit boek deelgenoot te maken van wat landgoed Hiemstrastate te bieden heeft:

- een bewogen verleden, een stralend heden en een hopelijk veelbelovende toekomst.

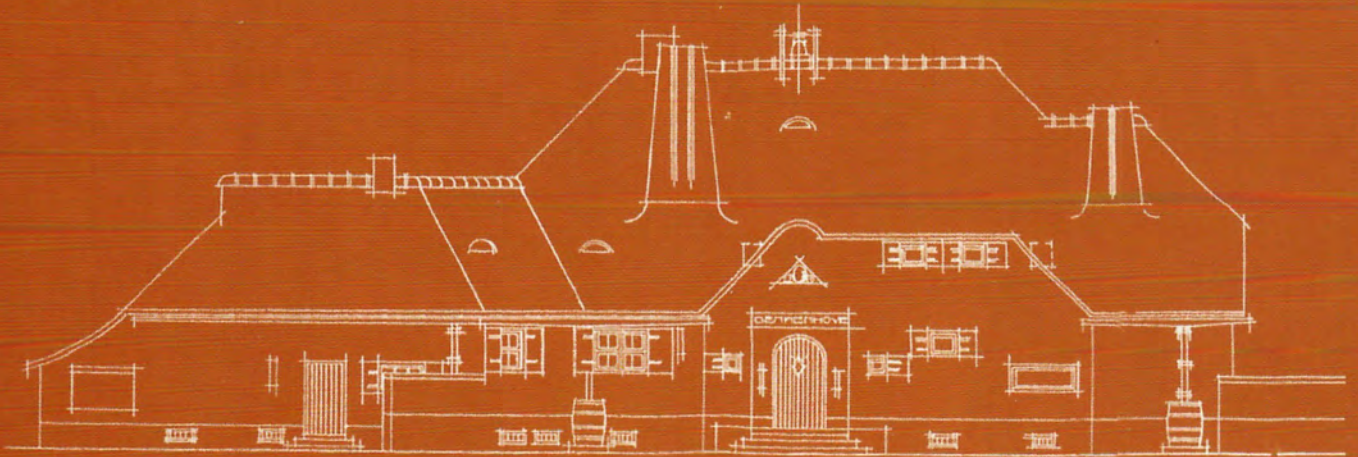
PHILIP WILDEVUUR

M. BRINKMAN

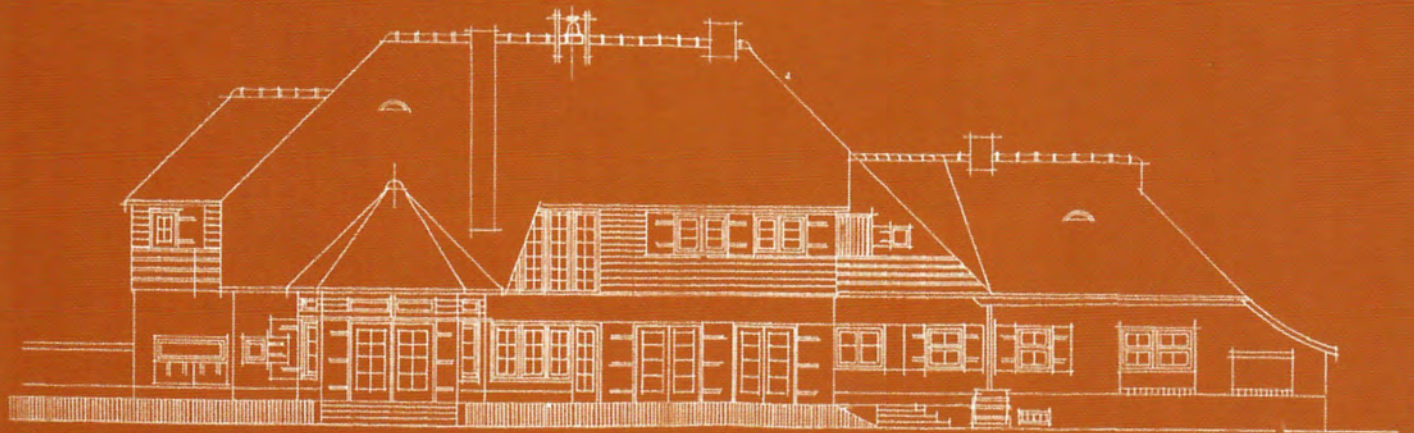
== Architect B. N. A. ==

= HARINGVLIET N.Z. 47 =

== TELEFOON No. 9423 ==

ROTTERDAM APRIL 1922

ROTTERDAM APRIL 1922

CXX

EEN GETALENTEERD EXPRESSIONIST

1873

HET LANDHUIS DENNENRODE is gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School. Dit was een stroming die in een relatief korte tijd krachtig haar sporen heeft nagelaten in de bouwkunst, kunstnijverheid en beeldhouwkunst. Aan het begin van de twintigste eeuw veranderde de bouwkunst in heel Europa van karakter.

In Nederland speelden twee tegenovergestelde richtingen een belangrijke rol: de gemeenschapskunst van Berlage en de individualistische Amsterdamse School. Juist door dit individualisme is deze laatste stijl moeilijk te omschrijven. Eén van de bindende elementen is het expressionistische karakter van de bouwwerken. Dat wil zeggen dat op het prioriteitenlijstje vorm boven functie stond.

Een ander kenmerk van de Amsterdamse School is dat er plastische, organische vormen werden gebruikt. In de praktijk is dit terug te zien in vloeiende lijnen en asymmetrische vormen. Een concreet kenmerk van deze stroming is het enorme belang dat werd gehecht aan decoratie. Dit kwam onder andere naar voren in origineel vormgegeven kozijnen en glas-in-loodramen, maar ook in gevelreliëfs.

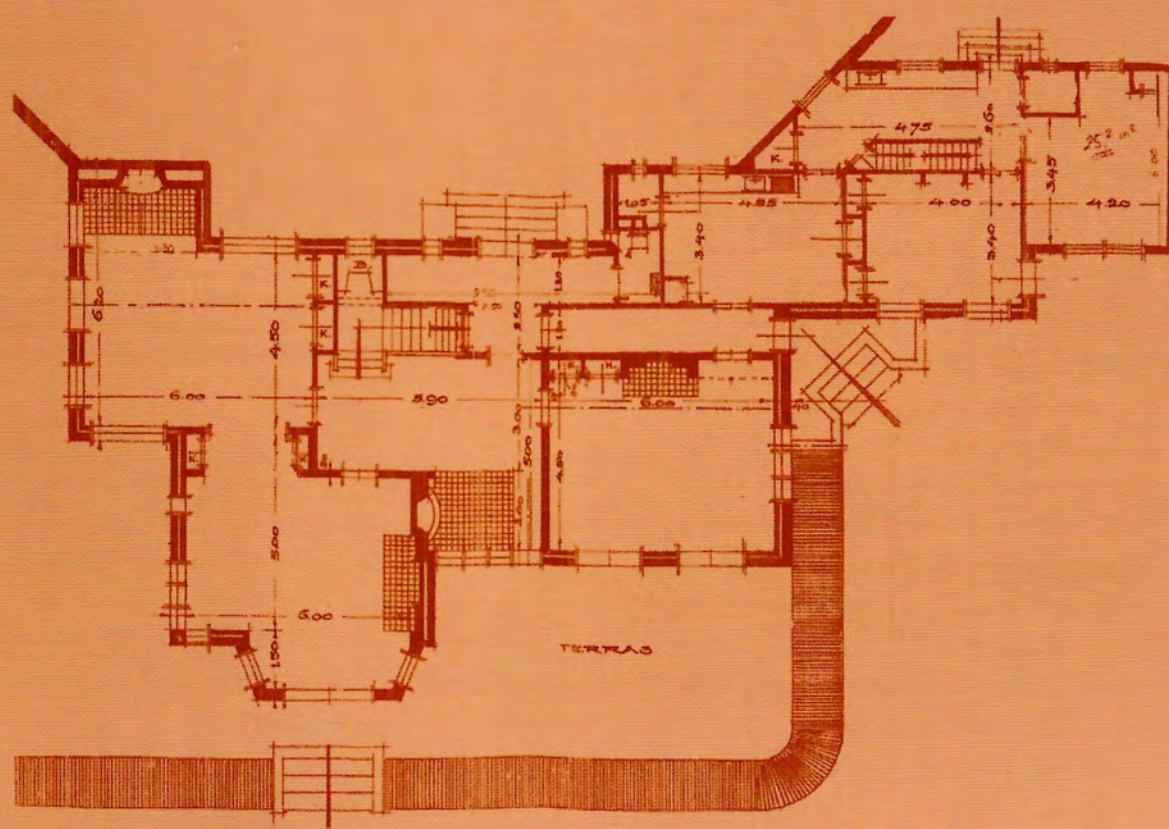
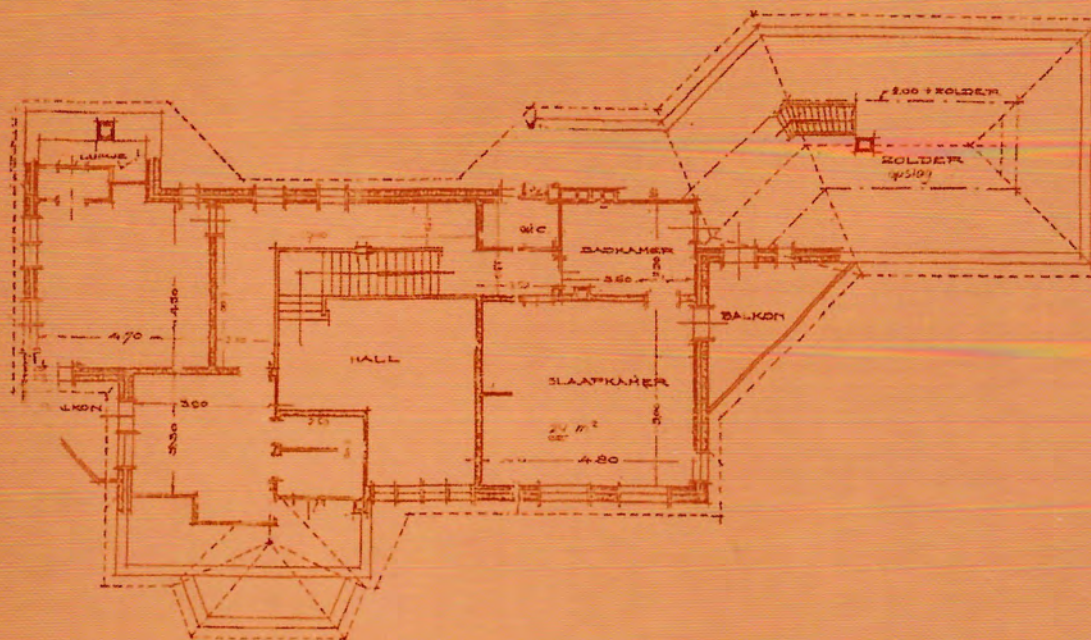
Michiel Brinkman (Rotterdam, 1873-1925) is de architect van het landhuis Dennenrode. Aan de Academie voor Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen leerde hij ontwerpen in de gerationaliseerde klassieke traditie. De architecten die volgens deze traditie werkten, waren op zoek naar een nieuw, dynamisch verband tussen functie, materiaal en constructie. Daarnaast streefden ze systematiek na en een mathematische regelmaat in maten en verhoudingen. Voor Brinkman betekende dit dat hij functionaliteit en efficiëntie hand in hand liet gaan met esthetiek.

Dennenrode

- Michiel Brinkman werkte voor veel verschillende opdrachtgevers, maar hij heeft zijn reputatie vooral te danken aan de door hem ontworpen fabrieken. Hij was in Nederland één van de eerste architecten die fabrieken vorm gaf.

De maatschappelijk actieve Brinkman drukte tussen 1910 en 1925 zijn stempel op Rotterdam. De moderne havenstad maakte in die tijd een razendsnelle, bijna chaotische groei door. Met bijvoorbeeld het woningencomplex in de wijk Spangen leverde Brinkman een bijdrage aan een mooie en leefbare stad. Dit ontwerp van Brinkman was de eerste galerijflat.

1922

Brinkmans netwerk van industriële opdrachtgevers leverde hem andere opdrachten op in de vorm van kantoren, villa's en woonhuizen. De familie Van Dusseldorp was daarbij een belangrijk contact voor hem. Deze familie handelde al generaties lang in granen en bezat diverse stoommeelfabrieken. Adriaan Marinus van Dusseldorp gaf Brinkman in 1913 zijn eerste grote opdracht: het ontwerpen van 'Stoommeelfabriek De Maas' in Rotterdam. Daarnaast ontwierp Brinkman voor Van Dusseldorp het kantoorpand Het Graanhuis, en realiseerde hij de uitbreiding van de stearinefabriek in Gouda.

En hij maakte het ontwerp voor de villa Dennenrode in Hooghalen. De architect maakte een ontwerp in de stijl van de Amsterdamse School, een manier van bouwen die verwant was aan het expressionisme. De architecten van de Amsterdamse School zochten vernieuwing in de decoratieve versiering van de gevels. Dit was een uit Engeland en Frankrijk overgewaaid trend. Uitbundig metselwerk langs schoorstenen, daklijsten, kozijnen en vooral de vormgeving van de hoeken moesten de gevels reliëf geven. Daarnaast werden karakteristieke accenten aangebracht bij de deuren, portieken en doorgangen.

Op Dennenrode is dit duidelijk te zien boven de ingang. Daar bevinden zich tegeltableaus met naam en jaartal en

met de voorstelling van een boerderij. Het landhuis is een langgerekt gebouw met deels gepotdekselde gevels. In architectonische zin valt Dennenrode op door de vloeiende lijnen.

In het rapport waarin de provincie Drenthe Dennenrode tot rijksmonument verklaart, is dit als volgt verwoord:

'Landhuis van cultuurhistorisch belang als uiting van een bijzondere sociaal-economische ontwikkeling en vanwege de bijzondere typologische betekenis; het architectuurhistorische belang wordt bepaald door de bijzondere vormgeving en het materiaalgebruik, het bijzondere belang voor het oeuvre van Brinkman en de samenhang tussen interieur en exterieur alsmede vanwege de gaafheid, de zeldzaamheid en de hoogwaardige esthetische kwaliteit.'

M. BRINKMAN

== Architect B. N. A. ==

== HARINGVLIET N.Z. 47 ==

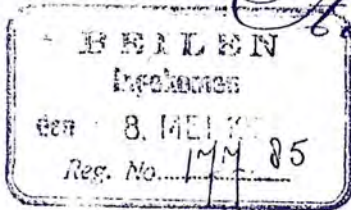
== TELEFOON No. 9423 ==

1922

Betreffende:

ROTTERDAM,

April 1922

Van Heeren Burgemeester en Wethouders
der Gemeente Beilen.

Geeft ondergetekende A. M. van Dusseldorp zn.
wonende te Rotterdam Schiedamsche Singel N° 50, met
verschuldigde hoogachting te kennen.

dat hij voornemens is om op zijn terrein, Kadastiaal bekend
gemeente Beilen, Sectie D N° 2043 en 2046 een landhuis met
garage en schuur te doen bouwen volgens nevensgaande teekeningen
en omschrijvingen.

Het geheel zal worden uitgevoerd onder leiding van den
architect M. Brinkman, Haringvliet 47 te Rotterdam

Ondergetekende verzoekt van Wedaachtb. vergunning tot
het doen uitvoeren der daartoe noodige werkzaamheden met
onthepfung van die bepalingen in de plaatselijke verordening-
gen, welke een uitvoering volgens dit plan zouden kunnen
in den weg staan.

te welk doende
Wedaachtb. dr: dr:

Rotterdam. 5 Apr. 1922.

A. M. van Dusseldorp zn.

Adriaan Marinus van Dusseldorp en Neli van Dusseldorp-Hoogendijk in Rotterdam

*Foto ondergrond:
Jachtpartij in de omgeving van
Dennenvode met prins Hendrik*

1923

EEN ROTTERDAMS INDUSTRIEEL MET EEN DROOM

ADRIAAN MARINUS VAN DUSSELDORP, directeur van diverse meelfabrieken in Rotterdam, hield van jagen in Drenthe. Zakelijk ging het hem voor de wind, en zo ontstond het plan voor een eigen jachtgebied met landhuis in die provincie.

In 1921 begon men met de bouw van huize Dennenrode nabij Hooghalen, en in 1923 was de bouw gereed. De benodigde bouwmaterialen werden aangevoerd via het Oranjekanaal en een speciaal aangelegde spoorweg. In de volksmond heette Dennenrode

‘de villa’. Om het landhuis werd een sparrenbos aangeplant. Als oprijlaan legde men een kaarsrechte dreef aan die omzoomd werd door rododendronstruiken.

Van Dusseldorp was medeorganisator van de eerste TT-races. De motoren raasden in die tijd nog dwars door het dorp Hooghalen. Twee weken voorafgaand aan de races was het personeel van Van Dusseldorp alleen nog maar bezig met de voorbereiding van het sportieve evenement. Zo plaatste zijn knecht strobalen in de bochten en zorgde hij voor de bouw van zitplaatsen. De Rotterdamse industrieel organiseerde niet alleen de TT, hij sponsorde ook vaak schoolfeesten en zorgde dat er feestelijke optochten in het dorp konden plaatsvinden.

Van Dusseldorp gedroeg zich als een welgesteld man. Symbolisch voor deze rijkdom was zijn auto. Hij bezat één

van de drie auto’s die het dorp Hooghalen in de jaren twintig rijk was. Van de eerste auto die hij bezat, was de carrosserie aan de zijkanten met geel hout betimmerd en hadden de wielen houten spaken. Voor zijn buurman, de heer Geert Braam, was het de eerste auto die hij in zijn leven zag. Braam werd in 1920 geboren in een boerderij naast het bijgebouw Klein Dennenrode, en hij woont nog steeds op vrijwel dezelfde plek.

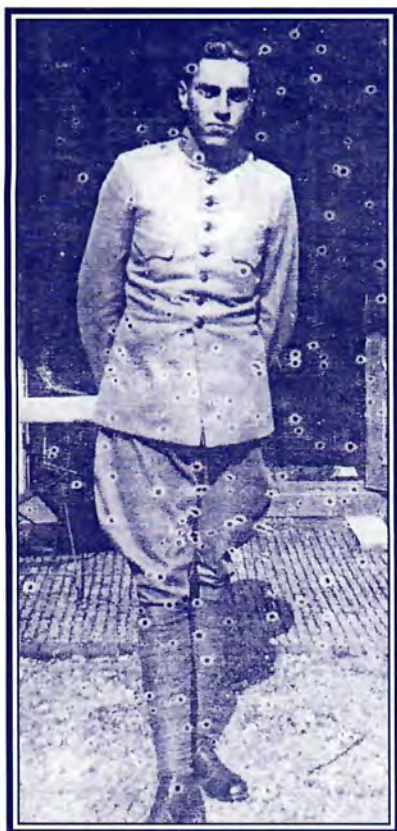
Later kocht Van Dusseldorp een auto van het merk Hispano Suiza. Hij liet zich rijden door een chauffeur, Roelof Schuring. Deze was al vanaf zijn zeventiende jacht-opziener op Van Dusseldorps landgoed.

De auto van Van Dusseldorp, een Hispano-Suiza

Met de klok mee: Het echtpaar Van Dusseldorp en de familie Schuring; De heer Van Dusseldorp met ouders en personeel; Picknick in de bossen bij Hooghalen; De heer en mevrouw Van Dusseldorp met vrienden tijdens een uitstapje

1929

*Links: De heer en mevrouw Pool
Onder: Prins Hendrik bezoekt de VAM*

Roelof Schuring woonde tot 1933 op Klein Dennenrode. Later trok de chauffeur met zijn gezin naar de villa. Zijn kinderen Egbert en Wemmie gingen lopend over de hei naar school. De dochter van Schuring vertelt over het huis dat het interieur welstand uitademde: een mooie trap, chique wastafels en grote deuren.

Nadat Van Dusseldorp in 1929 failliet was gegaan, werd haar vader de huisbewaarder van het buiten. Na het faillissement kreeg haar vader een paar schilderijen van Van Dusseldorp om in bewaring te houden. De schilderijen zijn niet meer opgehaald door Van Dusseldorp en zo zijn ze in de familie Schuring gebleven. Eén ervan hangt nog steeds bij de dochter in huis.

Terug naar Van Dusseldorp. Eind jaren twintig brak er een wereldwijde economische crisis uit. Van Dusseldorp was één van de slachtoffers. De beurskrach van 1929 betekende de genadeslag voor de bedrijven van Van Dusseldorp: een bankroet was het gevolg. Hij verkocht zijn geliefde landgoed Dennenrode aan Abraham Louis Pool, bedrijfsleider van de VAM te Wijster. De Rotterdamse graanhandelaar vertrok naar Den Haag. Schuring bleef huisbewaarder en paste tot 1939 op het landgoed.

Van 1939 tot november 1942 woonde Abraham Pool zelf op Dennenrode. Volgens zijn toenmalige huishoudster, mevrouw Wanninge, zag het huis er in die tijd keurig en goed onderhouden uit.

1926

DENNENHOEVE, DE MOOISTE BOERDERIJ VAN DRENTHE

LANDGOED DENNENRODE omvatte een uitgestrekt gebied van zestig hectare. Naast het landhuis zelf waren er diverse bijgebouwen. Op het landgoed liet Van Dusseldorp in 1926 de voor die tijd hypermoderne boerderij Dennenhoeve bouwen, naar een ontwerp van A. Hidding.

Volgens buurman Jannes Smelt was het in die tijd een van de mooiste boerderijen van heel Drenthe. Rond 1930 werd naast Dennenhoeve het woonhuis Klein Dennenrode gebouwd op een stuk grond waar voorheen twee boerderijen stonden.

Mevrouw Barkema, geboren Oudman, is in 1936 op Dennenhoeve geboren. Haar vader, de eerste 'huurboer' die in dit huis woonde, zei altijd dat er net zo veel materiaal onder als boven de grond zat: het pand was blijkbaar onderkelderd en had een uitstekende fundering. De boerderij was prachtig afgewerkt, zo was zelfs de stal betegeld. Ook beschikte het pand over waterleiding, wat iets bijzonders was in die tijd. Alle kozijnen waren prachtig blauw geschilderd. Als de heer Pool, die in 'de villa' woonde, de huur kwam innen, kon hij aan de wastafel in de hal zijn handen wassen. Daarna werd hij plechtig ontvangen in de salon.

Achter het huis, naast de varkensstal, stond een enorme kookpot waarin de aardappels voor de varkens werden gekookt. Mevrouw Barkema-Oudman kan zich nóg de geur voor de geest halen. Ook de geluiden rond het huis staan nog in haar geheugen gegrift. Als ze als klein meisje in bed lag, hoorde ze de dennen ruisen en soms reed er een trein langs. Het bos en de grond roken heerlijk. Ook haar moeder heeft later, toen ze terug naar Groningen waren verhuisd, altijd heimelijk terug

verlangd naar Hooghalen. Haar vader was een Groninger boer, en hij vond het niet prettig om naar Drenthe te moeten verhuizen. De Drentse zandgrond was aanmerkelijk armer dan de Groningse klei. Toen de familie Oudman er eenmaal woonde, wilden ze er nooit meer weg. Tot hun grote verdriet werd de boerderij verkocht, zonder dat zij daarover van te voren waren ingelicht.

Boer Sybenga komt verhaal halen bij de fotografe

Op 2 augustus 1943 brandde Dennenhoeve af, en er bleef slechts een ruïne over. De familie Sybenga was de laatste bewoner van de prachtige boerderij. Mevrouw Barkema betreurt het zeer dat de boerderij is afgebrand. Later, op ongeveer 16-jarige leeftijd, ging ze met een vriendin op de fiets nog eens terug naar haar geboorteplaats. De prachtige boerderij lag nog steeds in puin. De resten van het gebouw waren blijven liggen omdat de schuldvraag over mogelijke brandstichting nog altijd niet was opgelost.

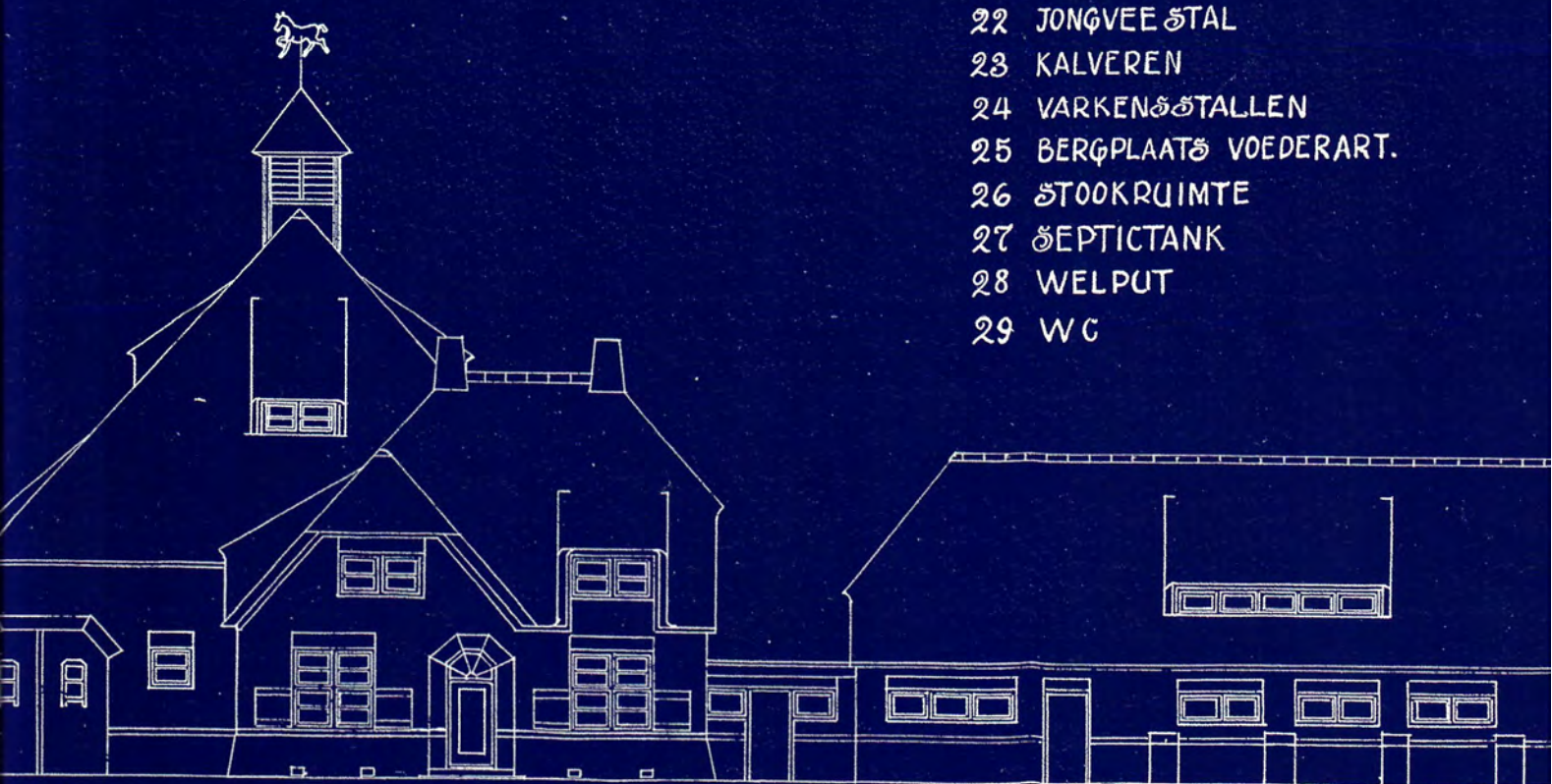
Ze wilde de ruïne fotograferen, maar toen ze haar camera richtte, kwam boer Sybenga zwaaiend met een stok het naastgelegen arbeidershuis uit gerend. Hij verbood haar de

foto's te maken, maar ze deed het tóch: ook de boer met zijn stok werd vereeuwigd.

Het schijnt dat hij, direct na de verwoesting van de boerderij, zijn buurman - schrijver en verzetsstrijder Anne de Vries - heeft beschuldigd van de brandstichting. Bovendien verdacht Sybenga de brandweer van sabotage. De schrijver en de brandweerlieden werden daarna door de Duitsers meegenomen naar Hoogeveen en een dag vastgehouden.

Na de oorlog werd Sybenga ervan beschuldigd dat zijn verdachtmakingen de oorzaak waren voor deze arrestatie en dat hij zijn dorpsgenoten in levensgevaar had gebracht.

- 16 HOOIVAKKEN
- 17 SCHUURRUIMTE
- 18 PAARDESTAL
- 19 "
- 20 PAARDEGANG
- 21 KOEIENSTAL
- 22 JONGVEESTAL
- 23 KALVEREN
- 24 VARKENSTALLEN
- 25 BERGPLAATS VOEDERART.
- 26 STOOKRUIMTE
- 27 SEPTICTANK
- 28 WELPUT
- 29 WC

VOORAANZICHT

A.HIDDING

*Het ontwerp van architect Hidding
voor de modelboerderij Dennenhoeve*

1942

DENNENRODE ALS VERZETSBOLWERK

Abraham Pool verkocht het huis in november 1942. Het kwam in handen van Jonker en Seijlhouwer, directieleden van de Van Reekum Papiermaatschappij. In de transactie werd bemiddeld door makelaar Willem Kuyk. Dit alles verliep niet volgens het boekje.

Ondanks het feit dat de grondkamer voor Drenthe een maximaal toelaatbare prijs van fl. 78.000 had vastgesteld, verwisselde het landgoed voor fl. 100.000 van eigenaar. Dit betekende een overtreding van het Prijsvormingsbesluit. Willem Kuyk werd veroordeeld tot een geldboete van fl. 50.000 en mocht vijf jaar lang het beroep van makelaar niet uitoefenen.

De nieuwe eigenaren kwamen zelden in de villa. Henderikus Gerard werd per 1 juni 1943 aangesteld als huisbewaarder. Hij woonde met zijn vrouw Geertruida en hun dochter Gerritje in het landhuis. Tijdens de oorlog kregen ze nog een zoon, Theo.

De directie van de papiergroothandel had het plan van de villa een vakantieoord te maken, maar door de oorlog is daar niets van terecht gekomen. Wel brachten personeelsleden van Van Reekum tijdens de oorlog regelmatig hun vakantie in de villa door. Mevrouw Seijlhouwer kwam zelf soms ook mee. Zij was dan de enige die Geertruida Gerard hielp in het huishouden en met de verzorging van de gasten.

Huisbewaarder Gerard was actief in het verzet. In de Tweede Wereldoorlog vonden verschillende onderduikers een onderkomen op Dennenrode en in een aantal van de omliggende boerderijen, waaronder die van buurman Jannes Smelt. Zijn grootvader was veertig jaar lang jacht-opziener geweest in het gebied achter Klein Dennenrode.

De familie Gerard voor de entree van Dennenrode

De grootouders van Smelt bewoonden een deel van Klein Dennenrode. Zijn vader heeft nog vijf jaar op landgoed Dennenrode als jachtopziener gewerkt en is daarna boer geworden.

De familie Smelt is verhuisd naar een boerderij aan de andere kant van het landgoed. Jannes Smelt woont nu nog steeds in deze boerderij aan de Zwiggelterweg, waar zijn vader begon als boer. Nadat hij en zijn broer het land verkocht hadden, vestigden zij op deze locatie een florerend loonbedrijf. Henk Veldhuis, één van de mensen die tijdens de oorlog in de villa ondergedoken zaten, is later getrouwd met de zus van Jannes Smelt.

*Henderikus Gerard
aan het werk op
Dennenrode*

Jannes Smelt

Ook op Klein Dennenrode, waar op dat moment de bekende schrijver Anne de Vries woonde, zaten onderduikers. De schrijver ondernam samen met buurtgenoten als Henderikus Gerard, de politiemann Marinus Brouwer en Jannes Smelt verzetsactiviteiten. Op verzoek van De Vries bood Dennenrode onderdak aan leden van de Knokploeg Noord Drenthe. In het landhuis vond regelmatig overleg plaats van deze 'Gideonsbende'. Dennenrode diende na de wapendroppings van september 1944 als wapenopslag van de Knokploeg.

Jannes Smelt vertelt dat de wapens met paard en wagen gebracht en gehaald werden. Smelt zelf was bode, en als zodanig bracht hij berichten rond bij verzetsmensen. Hij verstopte de briefjes in zijn sok. Ook bracht hij soms spullen voor onderduikers naar Assen, in een melkbus die hij op de fiets vervoerde. Boeren gingen vaak met een melkbus op de fiets naar hun landerijen om de koeien te melken,

en zodoende had Smelt een geschikte dekmantel. Daarnaast zorgde hij in samenwerking met andere verzetslieden voor de plaatsing van onderduikers.

Voor vertrouwelijke informatie over activiteiten van de Duitsers hadden Smelt, Gerard en De Vries verschillende bronnen. Smelt ging wel eens langs bij een kennis in Beilen, wiens zoon bij de SD zat. Zo kwam hij te weten waar en wanneer razzia's zouden plaatsvinden. Deze kennis wist natuurlijk niet dat Smelt in het verzet zat. Ook buurtgenoot Brouwer, die politieagent was, had altijd meer informatie dan de gemiddelde burger.

De zoon van Marinus Brouwer vertelt dat op de zolder van de villa een radio stond waarmee buurtgenoten naar Radio Oranje luisterden. Van zijn vader weet hij dat de mannen ooit betrappt zijn. Brouwer is toen ternauwernood aan de dood ontsnapt, nadat hij met een revolver bedreigd was.

Dennenrode in de oorlogsjaren

1943

- Veel verzetswerk werd georganiseerd vanuit de garage van Dennenrode, die nu in gebruik is als lijstenmakerij.

Onderduiker Henk Veldhuis met dochter

Niet iedereen in de buurt van Dennenrode was in de oorlog 'goed'. Er woonden ook NSB'ers in de omgeving.

Volgens Jannes Smelt waren dit over het algemeen geen ideologisch overtuigde nationaal-socialisten, maar waren sommige boeren om financiële redenen lid geworden van de NSB. Boeren hadden het tijdens de bezetting beter als ze aan de kant van de Duitsers stonden. Dit wordt bevestigd in het boek *Gemeente Beilen 1940-1945* van G.J. Dijkstra.

In de jaren dertig kwam de Nederlandse economie in een crisis terecht, en ook de landbouw ontkwam daar niet aan. Er heerste groot respect voor de manier waarop Duitsland

onder het gezag van Adolf Hitler uit de economische crisis was herrezen. De boeren waren teleurgesteld in de eigen economie en hoopten dat door de invloed van de NSB hun situatie spoedig zou verbeteren. Naast de ideologie was het economische vooruitzicht dat de NSB bood dus een argument om voor de nationaal-socialisten te kiezen.

De keuze voor de NSB die een deel van de inwoners van Hooghalen maakte, veroorzaakte een tweedeling in de samenleving. Voor een kleine gemeenschap als Hooghalen moeten hierin echter nuances worden aangebracht. Je eigen dorpsgenoten verraden deed je namelijk niet.

Hoe dun de scheidslijn was, blijkt uit de waarschuwing die een onderduiker van Jannes Smelt kreeg toen hij ging kijken bij een neergestort vliegtuig. Eén van de buurtgenoten, een NSB'er, zei tegen de onderduiker: 'Ga maar snel naar huis, want de Duitsers komen ook zo!'.

DE BEVRIJDINGSACTIE VAN 11 DECEMBER

1944

De Duitsers kwamen op de hoogte van de verzetsactiviteiten van Henderikus Gerard. Bij wapendroppings in de buurt van Bruntinge was er een keer zoveel materiaal gedropt, dat dit niet in één nacht kon worden opgehaald. Bij de tweede ophaalactie stuitten verzetsmensen op een Duitse patrouille en daarna stortte het verzetsnetwerk ineen.

Dennenrode werd ontmanteld en de onderduiker vluchtte naar het huis van Jannes Smelt. Huisbewaarder Gerard werd samen met een aantal kameraden gearresteerd en overgebracht naar de gevangenis in Assen. Zijn vrouw moest onderduiken.

De enige mogelijkheid om de opgesloten verzetsstrijders, waaronder Gerard, te bevrijden leek een overval op het Huis van Bewaring in het centrum van Assen. Dit was een risicovolle operatie. Voor degenen die de overval pleegden bestond het gevaar dat ze door de Duitsers konden worden opgepakt of zelfs gedood. Bovendien zou hun familie met represailles te maken kunnen krijgen.

Toen eenmaal was besloten om het Huis van Bewaring te overvallen, organiseerde de knokploeg wapens en onderduikadressen. Jannes Smelt nam zelf niet aan de actie deel, maar weet zich de datum en zelfs het tijdstip nog precies te herinneren: op 11 december 1944 om 7.10 uur 's morgens deed de knokploeg een inval in de gevangenis.

Er had volgens Smelt 'wekenlang een meisje in het café ertegenover gezeten om te noteren hoe de bewakers elkaar afwisselden'. Op 10 december verzamelde de groep overvallers zich op het adres Kloosterstraat 9, vlak bij de gevangenis. Tijdens de ochtendwisseling van de wacht was de gevangenis een kwartier lang nauwelijks bewaakt. In dat kwartier moest alles gebeuren.

De verzetsstrijders gingen, verkleed als Duitse soldaten, de gevangenis binnen, overmeesterden de wacht en openden de celdeuren om hun kameraden te bevrijden. Sommige gevangenen, die het lawaai in het gebouw naderbij hoorden komen, dachten dat hun laatste uur geslagen had toen de celdeur werd geopend. Ze staarden stomverbaasd naar hun kameraden die in de celdeuren verschenen. Om de bevrijde mannen vervolgens veilig de stad uit te smokkelen voerde het verzet een stuk theater op. Met veel geschreeuw werden de bevrijde gevangenen de vrachtwagens 'in geslagen', het leek net een Duits gevangentransport.

De overval op het Huis van Bewaring en de bevrijding van 29 verzetsstrijders onder wie Henderikus Gerard was een succes. Eén man kwam bij de actie om het leven.

Na de oorlog werd duidelijk dat de Duitsers de executie van verscheidene gevangenen gepland hadden voor 12 december, een dag na de bevrijdingsactie.

Vier van de bevrijde gevangenen kwamen aan de Zwiggelterweg terecht. Henderikus Gerard kon natuurlijk niet terug naar Dennenrode, hij bleef tot de bevrijding elders ondergedoken. Zijn zwangere vrouw dook onder op een ander adres. Toen Theo Gerard geboren werd, is hij aanvankelijk bij de Burgerlijke Stand van de gemeente aan-gegeven op naam van Marinus Brouwer. Dit toont aan hoe hecht de band tussen de beide families was.

1945

DENNENRODE BEZET DOOR DE DUITSERS

Toen Henderikus Gerard was gearresteerd en zijn vrouw ondergedoken zat, ontfermde de schrijver Anne de Vries zich over de villa. Vanaf december 1944 behartigde hij de belangen van de eigenaar, de firma Van Reekum. De heer Seijlhouwer vroeg hem namens de papiermaatschappij deze taak op zich te nemen.

Er moest orde op zaken worden gesteld omdat in het bos rondom Dennenrode de Nederlandsche Arbeidsdienst bomen kapte zonder toestemming van de landeigenaar. Seijlhouwer vroeg De Vries of hij kon achterhalen wie er verantwoordelijk was. Het kappen van het bos kon helaas niet worden verhinderd.

In februari 1945 schreef De Vries aan Seijlhouwer dat de villa was gevorderd door de *Kreisleiter* van de NSDAP te Smilde, maar dat 'de heren nog steeds niet zijn verschenen'. Het waren spannende tijden. In dezelfde periode werd De Vries gearresteerd en drie dagen gevangen gehouden in het Huis van Bewaring in Assen. Men beschuldigde hem van het helpen van Amerikaanse piloten en van contacten met 'terroristen'. Hij kwam vrij dankzij tussenkomst van een Duitse officier die in zijn eigen taal De Vries' roman *Hilde* had gelezen. Deze arrestatie was voor de schrijver een reden voorzichtiger te worden. Hij legde het beheer van Dennenrode neer, zodat hij van deze verantwoordelijkheid bevrijd was. Na zijn vrijlating was Anne de Vries overdag thuis op Klein Dennenrode. 's Nachts was hij onvindbaar, dan sliep hij in de villa.

Het laatste jaar van de oorlog was Dennenrode bezet door de Duitsers. De heer Braam vertelt dat hij vlak voor de bevrijding moest helpen een versperring op de Halerbrug op te werpen. Een stapel boomstammen moest de bevrijders

tegenhouden. Met paard en wagen moesten dikke boomstammen uit het bos rondom Dennenrode naar de brug worden gebracht. Braam saboteerde door in plaats van drie steeds maar twee bomen mee te nemen. Op een gegeven moment dreigde een Duitse soldaat hem daarom neer te schieten. Tijdens de laatste rit die hij maakte, liet hij de bomen halverwege in de sloot vallen en vertrok naar huis. Hij dook vervolgens onder om de Duitsers te ontlopen.

De Halerbrug

ORANJE LUIERS IN PLAATS VAN WITTE

Toen de bezetters uit de villa waren vertrokken, was het in en rondom Dennenrode één grote chaos. Mevrouw Van Sluis was veertien jaar oud. Zij kreeg als 'bleekneusje' uit Rotterdam tijdens de oorlog onderdak bij een varkensboer aan de Halerbrug. Als tegenprestatie voor het onderdak bij deze familie Vredeveld moest ze vaak klusjes opknappen. Eén van deze klusjes was het schoonmaken van de villa. Het leek wel of er koeien in het huis hadden rond gelopen.

Na de bevrijding deed de familie Hartog zijn intrede op Dennenrode. De heer Hartog was hoofd van de gereformeerde school in Hooghalen. Hartog betrok met zijn vrouw en drie dochters een gedeelte van de villa, omdat hun eigen huis tijdens de oorlog afbrandde. Tot 1947 verbleven hij en zijn gezin, samen met de familie Gerard, in het huis.

De dochters van Hartog waren nog erg jong toen ze op Dennenrode woonden. Toch weten ze zich nog veel van hun verblijf te herinneren. Hun moeder voelde zich niet prettig in het huis, omdat ze omringd was door andermans spullen. Ook zal ze de burens in het dorp hebben gemist. De kinderen beleefden echter de tijd van hun leven. Het huis en de tuin vormden een waar speelparadijs voor hen.

Het was de meisjes strikt verboden in het andere gedeelte van het huis te komen, omdat dat het domein was van de 'heren' of de gasten. De laatsten waren mensen die op uitnodiging van de Van Reekum Papiermaatschappij hun vrije tijd op Dennenrode doorbrachten.

- Op een keer was er een Indische logee die haar hondje iedere dag brood met hagelslag voerde. Het jongste zusje Hartog kroop op een dag naar de etensbak van de hond toe; zij had ook wel zin in een boterham met hagelslag.

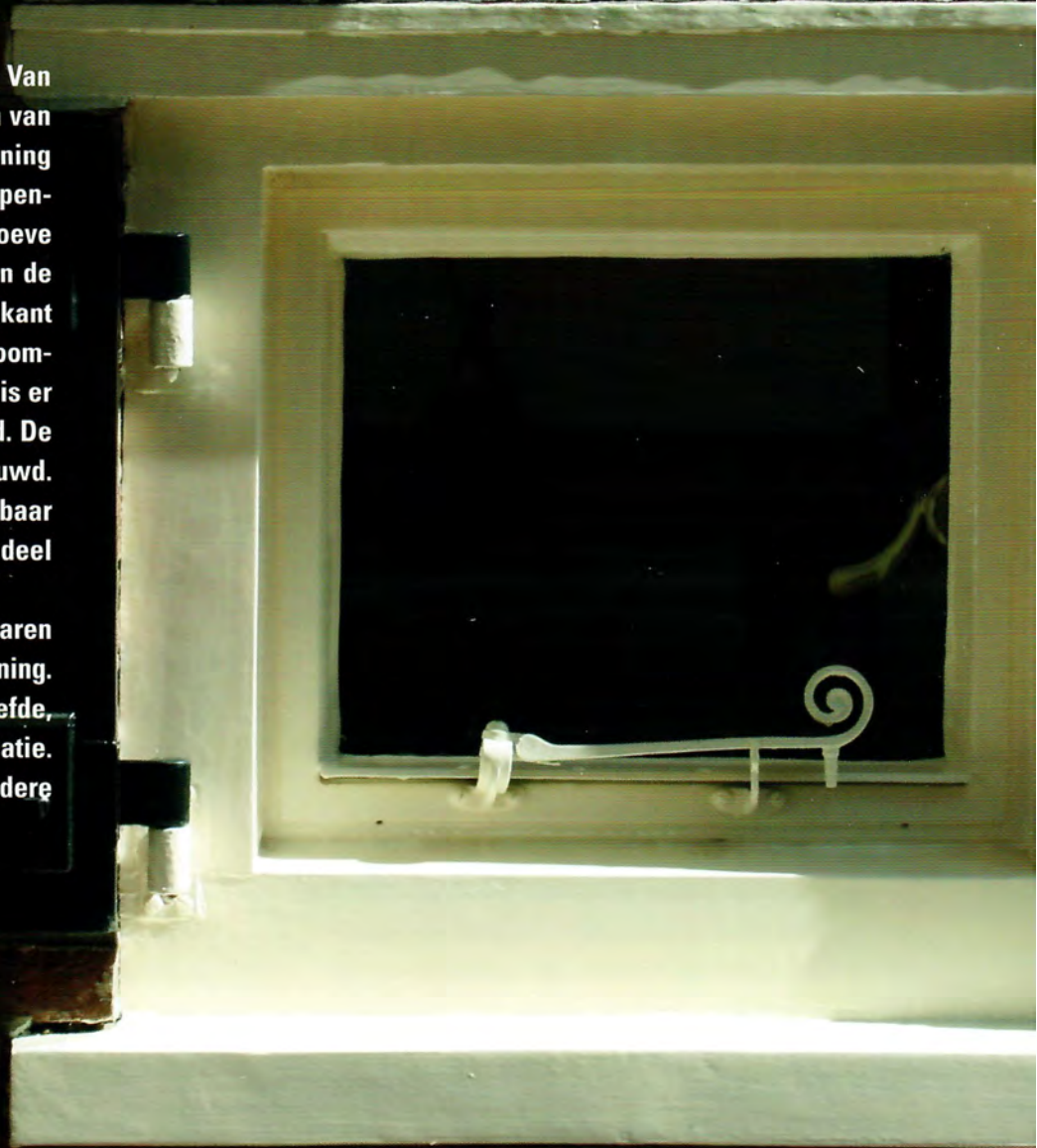
Geertruida Gerard met baby Theo en dochter Gerritje met de zusjes Hartog

De gezusters Hartog herinneren zich dat het er allemaal nogal primitief aan toeging. Van elektriciteit en stromend water was geen sprake. Als hun moeder de luiers van de tweeling wilde wassen, moest er eerst water gehaald en verwarmd worden. Door de veengrond was het water bruin van kleur, zodat aan de waslijn oranje in plaats van witte luiers wapperden. De familie Hartog verhuisde in 1947 terug naar het dorp Hooghalen.

KLEIN DENNENRODE

BEGIN JAREN DERTIG gaf de heer Van Dusseldorp opdracht tot het bouwen van Klein Dennenrode. De chauffeurswoning met twee grote garages en een kippenhok erachter werd naast Dennenhoeve gezet, vanuit Dennenrode gezien aan de overkant van het spoor. Aan de zijkant van het huis werd een grote fruitboomgaard aangeplant. In de jaren vijftig is er op Klein Dennenrode veel veranderd. De binnenkant van het huis werd verbouwd. De garages zijn in die tijd bewoonbaar gemaakt. Daarnaast werd een groot deel van de fruitbomen gerooid.

Klein Dennenrode wordt nu al jaren bewoond door mevrouw Geziena Benning. Toen haar man Harm Benning nog leefde, had hij een stalhouderij op deze locatie. Met zijn koets reed hij onder andere trouwerijen.

1947

KLEIN DENNENRODE, DE BASIS VAN EEN SCHRIJVER

DE SCHRIJVER ANNE DE VRIES (1904-1964) woonde tussen 1940 en 1949 met zijn gezin op Klein Dennenrode. De Vries werd in Assen geboren. Hij bracht zijn jeugd door op het Drentse platteland. Zijn vader was arbeider op de gasfabriek en zoals zoveel arbeiders in landelijke streken was hij er ook een beetje boer bij.

Op zijn twaalfde werd Anne knechtje bij een tuinder. Daarna werkte hij in een drukkerij als letterzettersmaatje. Een onderwijzer zorgde ervoor dat hij naar de Normaalschool kon gaan. Op zijn negentiende stond hij zelf voor de klas, aanvankelijk in Tweede Exloërmond, later bij een blindeninstituut in Zeist en nog later op een school voor verstandelijk gehandicapte kinderen in Ermelo. Daarna keerde hij terug naar de blindenschool in Zeist.

Als jongen schreef hij al graag en veel. De jonge Anne stuurde verhaaltjes naar de Asser Courant, die ook werden geplaatst. Op de Normaalschool schreef hij een kerstverhaal.

De Vries was een uitgesproken protestants-christelijke auteur. Hij bewerkte de bijbel voor kinderen. Zijn *Kleutervertelboek voor de bijbelse geschiedenis* werd in maar liefst 32 talen vertaald. Zijn bibliografie bestaat vooral uit kinder- en jeugdboeken. Toen De Vries besloot voor volwassenen te gaan schrijven, werd dat een roman over een kind: *Bartje*. Anne de Vries' boeken ademen de sfeer van de omgeving waarin ze zich afspelen, zowel geografisch als maatschappelijk gezien: het landschap, de dorpen en de sociale verhoudingen in Drenthe tussen 1900 en 1940.

De 'Drentse wereld' van Anne de Vries is opgebouwd uit de beschrijving van bepaalde volksgebruiken, beschouwingen over een veronderstelde, typisch Drentse 'oude goede gemeenzaamheid', en het dialect.

Klein Dennenrode

De bezetting en zijn eigen verzetsactiviteiten vormen een belangrijk thema in de boeken die De Vries na de Tweede Wereldoorlog schreef. Al tijdens de Tweede Wereldoorlog, in 1944, begon hij met het verzamelen van informatie voor een boek over het verzet. De verzamelde gegevens verborg hij achter de balken op de zolder van Dennenrode. In 1948 verscheen van zijn hand *De levensroman van Johannes Post*.

Op verzoek van de Stichting 1940-1945 schreef De Vries *Reis door de nacht* (1951-1958), een reeks spannende jeugdboeken over een familie in de bezettingstijd. Hij beschrijft hierin het dagelijkse leven tijdens de oorlog. Hoofdpersoon van de boekenserie is Jan de Boer, de oudste zoon van het gezin, die tal van avonturen beleeft in het verzet.

Een vliegtuig ging laag over de huizen, een Mof natuurlijk. Wat was het stil in de stad 's avonds.... Een paar vrouwen gingen pratend voorbij, ze hadden het over gebrande rogge, dat je daar heel goeie koffië van zetten kon. En aan de overkant op het trottoir liep een Duitse soldaat, plof, plof, met zijn zware laarzen. Je hoorde hem, maar je zag hem bijna niet. Moest hij nu Marietje weer mee terugnemen? Dat kon toch niet? Misschien waren de Duitsers er al! Dan toch maar naar Muus en zat niets anders op.

Vader Evert Jan de Boer is in het boek één van de weinigen die in zijn auto mag blijven rijden. Bij sommige mensen wekte dit argwaan: had hij misschien connecties met de Duitsers? Niets was minder waar, hij gebruikte zijn auto voor verzetsactiviteiten. Anne de Vries mocht in werkelijkheid ook in zijn auto blijven rijden tijdens de oorlog. Het was, net als die van Evert Jan de Boer, een DKW. In eerste instantie had De Vries, net als iedereen, een rijverbod. Maar in oktober 1942 kreeg hij onder valse voorwendsels een rijvergunning via een hoge ambtenaar op het Ministerie van Onderwijs. Hij had beweerd dat hij zijn auto nodig had omdat hij werkte aan een serie schoolboeken over heemkunde. In werkelijkheid gebruikte hij het voertuig voor het illegale werk. Aan die schoolboeken is hij nooit begonnen.

De familie Braam, burens van De Vries in Hooghalen, bewaart goede herinneringen aan de schrijver. Het was een gemoedelijke man en een heel goede buurman. Hun kinderen hebben verschillende van zijn boeken van hem cadeau gekregen. In 1949 verhuisde de familie De Vries terug naar Zeist, omdat de vijf kinderen in de stad meer mogelijkheden hadden om een goede opleiding te volgen.

Klein Dennenrode

- Er is een aantal autobiografische elementen terug te vinden in *Reis door de Nacht*. Net als de familie De Boer in het boek, verhuisde Anne de Vries in mei 1940 met zijn gezin naar Drenthe. Zelfs de geslaagde ontsnappingsactie in *Reis door de Nacht*, waarbij een joods meisje uit Kamp Westerbork werd bevrijd, berust niet geheel op fictie. Een dergelijke poging werd in werkelijkheid ondernomen, maar mislukte.

*Van Dennenrode
naar Hiemstrastate*

HOE BIENZE HIEMSTRA OP DENNENRODE KWAM

HIEMSTRA

EEN EIGENGEREIDE FRIES IN DRENTHE

1947

IN 1947 KOCHT BIENZE HIEMSTRA HUIZE DENNENRODE, en werd zo eigenaar van een stuk grond met daarop de villa en een naastgelegen boerderij. Hij werd op 12 januari 1878 geboren in Oostrum, gemeente Oostdongeradeel. Hiemstra's wortels lagen dus in de buurt van Dokkum, maar hij woonde al vanaf 1922 in Drenthe.

Bienze Hiemstra was rijk geworden in de landbouw en de hengstenhouderij. De trekpaarden die de familie Hiemstra fokte, zouden rond de Eerste Wereldoorlog tot in Rusland beroemd zijn geweest. Voordat hij Dennenrode kocht had Hiemstra een boerderij en hengstenhouderij op de Braamshoeve, nu bekend als de Zonlichthoeve, in het buurtschap Lombok in de buurt van Westerbork.

Al in 1910 kocht hij 5,5 hectare heideveld op Lombok. Hiemstra kreeg in de jaren daarna in die omgeving veel bouw- en groenland in handen, dat hij grotendeels zelf liet ontginnen. In 1915 vroeg hij een bouwvergunning aan. De gemeenteraad gaf hem toestemming 'tot het bouwen van een boerenbehuizing op zijn ontginning nabij de herberg Lombok aan den straatweg Westerbork-Beilen'. De Fries breidde zijn bedrijf uit tot één van de grootste boerderijen van Westerbork. Het ging Hiemstra voor de wind, want in 1922 liet hij naast de boerderij nog een villa bouwen door de gebroeders Nijlunsing uit Westerbork. Hij trok er zelf in, samen met zijn ongetrouwde zusters Grietje, Sjoukje en Uilkje.

Bienze Hiemstra was een markante verschijning. Het meest opvallende was zijn grote snor. Er waren niet veel Drenten die zoiets droegen. Net als zijn drie zusters was Bienze niet getrouwd. Voor het werk op het land had hij personeel in

dienst. Trouwe personeelsleden vond hij in Albert Habing en diens zoons Ab, Tinus en Hendrik. Naast de akkerbouw was op het bedrijf bij Westerbork plaats voor een dekstation voor koudbloedpaarden. Hiemstra stelde hengsten van het ras 'Belgisch Trekpaard' ter dekking. Het is een sterk, rustig ras dat in die tijd gewild was voor de landbouw.

In 1947 verkocht hij de Braamshoeve aan een stichting waarin de psychiatrische inrichtingen 'Licht en Kracht', 'Van Boeijenoord' en 'Port Natal' samenwerkten.

Het bedrijf werd omgedoopt tot Zonlichthoeve en kreeg een bestemming als projectboerderij waar psychiatrische patiënten het werk verrichten. Ab en Tinus Habing bleven op de Zonlichthoeve werken. Hendrik Habing verhuisde met zijn baas mee naar Hooghalen.

Hiemstra woonde vanaf 1947 op het landgoed Dennenrode met zijn drie zusters, die hij ieder een taak had gegeven: een zuster voor de huishouding, een 'kamerdame', die bijvoorbeeld gasten ontving, en een derde zuster, die werkte in de stal. Zij voerde de varkens en liep met de hengsten.

Als Fries opgevoed op het open land woonde Bienze nu tussen de bomen, midden in het bos. Het huis werd ingericht met antiek meubilair. Kisten vol porselein, die al uit Friesland meegekomen waren, verhuisden nu opnieuw mee van Westerbork naar Hooghalen.

EEN MARKANTE FIGUUR

Hiemstra was een markante figuur, die gemakkelijk te herkennen was aan de rode zakdoek om zijn nek en een baret op zijn hoofd. Doordeweeks droeg hij zijn werkkleding, gemaakt van eenvoudig 'stripsiekoor' - Drents voor ribstof - maar op zondag of als hij van huis ging om zijn melkgeld te halen bij de fabriek of om naar de bank te gaan, haalde Hiemstra zijn 'knappe pak' uit de kast. Hij ging dan gekleed in stemmig zwart, compleet met bolhoed en gele knoopjes-schoenen. Zijn snor, die door de week omlaag hing, was dan keurig opgestreken.

Bienze Hiemstra hield op Dennenrode geen hengsten meer. Hij hield wat vee om in zijn eigen onderhoud te voorzien en ging op bescheiden schaal door met de akkerbouw.

Ook de grond waarop Jannes Smelt boerde, werd van nu af aan door Hiemstra bewerkt. De gebroeders Smelt begonnen een goedlopend loonbedrijf. Smelt stond op goede voet met zijn huurbaas Hiemstra. Hij ging er af en toe met zijn vrouw een borrel drinken. Hij herinnert zich nog de zusters van Hiemstra: Uilkje was 'de dame' en Griet 'de werker'. De derde zuster was van begin af aan niet in orde en kwam vrijwel nooit van haar kamer af.

De relatie tussen Smelt en zijn huisbaas Hiemstra verslechterde toen het dak van de boerderij van Smelt aan reparatie toe was. Hiemstra vond een nieuw dak te duur, terwijl de familie Smelt iedere nacht met kleden in de weer was om de boel waterdicht te houden. Hiemstra schonk de

*De 'zondagse' baret
en halsdoek van
Bienze Hiemstra*

boerderij aan zijn knecht Habing, in de hoop dat die de bewoners er sneller uit zou kunnen krijgen.

Op een dag zag Smelt dat het bos brandde, in de buurt van het ven, vlak bij de villa. Hij belde eerst de brandweer met de mededeling dat ze met al het materieel moesten uitrukken om de villa te redden. Daarna liet hij Hiemstra telefonisch weten dat hij zich nergens zorgen over hoefde te maken, de brandweer was al onderweg. Hiemstra en Smelt ontmoetten elkaar vervolgens bij het ven. Hiemstra drukte Smelt stevig de hand en zei dat ze in het vervolg weer vrienden waren. Het nieuwe dak was daarna snel geregeld.

*Het interieur van
Bienze Hiemstra*

Je kunt altijd op bezoek komen, als je het maar kort houdt

Bienze Hiemstra en zijn zusters hielden zich nogal afzijdig. De familie had relatief weinig contact met buurtbewoners. De Hiemstra's werden daarom in het dorp beschouwd als vreemde figuren. Ze duldden geen vreemden op hun erf. Toen Hiemstra de villa betrok, kwamen er bordjes met 'verboden toegang' voor aan de oprijlaan te staan. Hiermee wilde Hiemstra voorkomen dat zijn privélaan als sluiproute werd gebruikt. Kinderen die in het naburige ven wilden zwemmen, werden weggestuurd en fietsers werd de doorgang met prikkeldraad onmogelijk gemaakt.

Buurman Braam vertelt dat er ooit een neef van Hiemstra uit Friesland bij hen binnenkwam. Hij wilde op bezoek in de villa, maar had besloten dat het verstandiger was zijn komst eerst telefonisch aan te kondigen. Eén van de gezusters Hiemstra nam de telefoon op en meldde haar neef: 'Je kunt altijd op bezoek komen, als je het maar kort houdt.' De gastvrijheid leek dus niet zo groot.

Er waren echter ook mensen die wel contact hadden met de Hiemstra's, bijvoorbeeld de heer Offringa, die begin jaren zestig bij de geologische dienst werkte. Het contact ontstond toen Offringa voor zijn werk bij Hiemstra ging informeren of er op zijn land hand- en pulsboringen mochten worden

verricht. Hij wist het vertrouwen van de inmiddels tachtigjarige Fries te winnen. Daarna was er regelmatig contact.

Bij één van zijn bezoeken aan Hiemstra merkte Offringa op dat er zoveel konijnen achter het huis liepen. Hij was jager en wilde graag een jachtakte. Hij mocht van Hiemstra konijnen schieten, want de boeren die het 'normale' jachtrecht hadden, schoten toch alleen de hazen en de fazanten. Hiemstra vond het echter nog belangrijker dat er iets werd gedaan tegen de vele eekhoorns, die de eieren en kuikens van zijn geliefde zangvogels opaten.

Hiemstra liep soms mee met Offringa door het bos en vond het prachtig als er een eekhoorn werd geschoten. Ook gaf Offringa hem regelmatig een konijntje cadeau dat door de knecht panklaar werd gemaakt. Tijdens deze wandelingen vertelde de oude Hiemstra, die nog erg helder van geest was, over zijn jeugd. Hiemstra vond het erg geestig toen Offringa zich liet ontvallen dat het hem niet leuk leek om op jonge leeftijd al zó rijk te zijn.

Ook de rest van de familie Offringa, net als de Hiemstra's afkomstig uit Friesland, had contact met de bewoners van de villa. Zuster Offringa had veel belangstelling voor antiek. Hiemstra vond het heerlijk om in Drenthe eindelijk weer eens Fries te kunnen praten met de vader van Offringa.

*Bestek met Hiemstra's initialen
en porselein uit alle windstreken*

Jan Brouwer, de zoon van de eerdergenoemde Marinus Brouwer, vertelt ook over de versperringen op het erf van de Hiemstra's. Zijn moeder wilde regelmatig vanuit het dorp op bezoek bij de familie Smelt. Moeder Brouwer telefoneerde dan eerst met Hiemstra of zij en de kinderen op de fiets over de oprijlaan van Dennenrode mochten.

De Beilerweg lag er toen nog niet. Ze kregen eigenlijk altijd wel toestemming, en dan stond Hiemstra hen meestal met één van zijn zusters bij de slagboom op te wachten, hij met zijn karakteristieke rode zakdoek om de nek en zij met een zakschort voor. De slagboom was altijd dicht, en niet iedereen kreeg toestemming om over het pad te fietsen.

Jan en zijn zusje kregen vaak chocola van Hiemstra's zuster, terwijl zijn moeder een praatje met haar maakte.

Mevrouw Coert werd geboren in 1941 en groeide op aan de Halerbrug, in de buurt van de villa. Ze kwam vaak bij de familie Gerard thuis. Ook toen de familie Hiemstra de villa betrokken had, kwam ze er nog regelmatig. Als kind moest ze soms langs de deuren voor goede doelen.

De Hiemstra's maakten op haar een wereldvreemde, maar geen onaardige indruk. In de buurt was bekend dat het vermogende mensen waren. Als ze met een collectebus langskwam waren ze altijd gul en gastvrij.

Mevrouw Coert werd altijd even binnen gevraagd en kreeg dan steevast een stuk chocola, wat bijzonder was in die tijd. Als kind trok mevrouw Coert zich weinig aan van de 'verboden toegang' opschriften, ze negeerde ze gewoon. Met kinderen uit de buurt ging ze ook wel eens cantharellen plukken in de buurt van Dennenrode.

Er gingen wel verhalen dat kinderen door de oude Bienze Hiemstra achterna waren gezeten, maar dat is haar nooit gebeurd. Toch ontstond er zo ontzag voor de Fries.

Dat de familie Hiemstra zo vermogend was, was niet te zien aan de hardwerkende Hiemstra in zijn daagse kloffie van 'stripsiekoor' en met zijn oude, versleten baret op. In huis stonden echter kasten vol 'galanterieën' waaronder kostbaar porselein uit alle windstreken. In de kelder stond een kist vol medailles die behaald waren op paardenkeuringen. Tot aan zijn dood had Hiemstra bezittingen in zijn geboorteplaats Oostrum, in Westerbork en in Hooghalen.

De 'galanterieën' van de familie
Hiemstra bevinden zich nu in
de Oudheidkamer van Beilen

1968

HIEMSTRA'S DOOD

De derde en jongste zuster Grietje stierf in 1961. De laatste zeven jaar van zijn leven woonde Bienze Hiemstra alleen in de door bossen omringde villa. De Beilense volksdichter en prozaschrijver Roel Reijntjes schetst een beeld van de situatie vlak voor Hiemstra's dood:

'De vroeg vallende avond hef zich al oetspreid en holt toe in de duistere laan van de bos, waar Biense woont. Wat hoender scharrelt aal krabbend hen en weer den op de mesbult. Heur zachte geluden bint van een rustgevende kalmte. Zacht druppelend komt de traanen van de harfstige bos umdeel. Gruun oetslagen zint de windveren en de loeken van de villa. De wilde stroeken hebben het hoes hielendal umringd. Het dokig duuster vervaagt nog meer de lienen van de villa. In een van de kamers ligt Biense en de knecht is bij hum. Groot en schrikaanjagend lig hie in zien hemelbedde. Hie is de leste van zien volk.'

De vroeg vallende avond spreidt zich uit en valt over de donkere laan naar het bos, waar Biense woont. Een paar kippen scharrelen al krabbend heen en weer op de mesthoop. Hun zachte geluiden zijn van een rustgevende kalmte. De tranen van het herfstbos druppen zachtjes naar beneden. De windveren en de luiken van de villa zijn groen uitgeslagen. De wilde struiken hebben het huis volledig omringd. Het invallende donker vervaagt de lijnen van de villa nog verder. In een van de kamers ligt Biense en de knecht is bij hem. Groot en schrikaanjagend ligt hij in zijn hemelbed. Hij is de laatste van zijn volk.

Bienze Hiemstra was een hardwerkende arbeider-boer en een rijke herenboer tegelijk. Het valt te betwijfelen of hij de laatste jaren van zijn leven gelukkig is geweest. Hij leefde teruggetrokken en sprak met weinig mensen. Afgezien van zijn knecht was er niemand die zich om hem leek te bekommeren. Roel Reijntjes verwoordde het zo:

'Grote Breur Biense bleef now allent achter met de knechte. In zien hoge stoel zatte daor. En ok hie kwaamp now an de grens van zien bestaon. Hie leed. Hoe slim zal gieniene goed weten. Maangs greeppe zien geweer. Hie wol zul zölm teköt doen. Hij was as een eland in de moerasbossen van het noorden. Een dier, dat nog eenmaal zich opricht, veur datte starft, veur datte de dood in de muut brult, niet vijandig, maar woedend um het ende en 'het alles achter moeten laoten'. Um oeteindelijk de heerschappij over zien kleine bossige riek kwijt te raken'.

Grote broer Biense bleef nu alleen achter met de knecht. In zijn hoge stoel zat hij daar. En ook hij bereikte nu de grens van zijn bestaan. Hij leed. Hoe erg zal niemand kunnen navertellen. Soms pakte hij zijn geweer. Hij wou zichzelf van kant maken. Hij was als een eland in de moerasbossen van het noorden. Een dier dat zich nog eenmaal opricht voordat hij sterft, voordat de dood het van hem wint. Niet vijandig, maar woedend om het einde en omdat hij alles achter moet laten. Om uiteindelijk de heerschappij over zijn kleine rijk in het bos kwijt te raken.

De oude Friese boer stierf in het najaar van 1968. Ondanks het feit dat Bienze Hiemstra geen nageslacht achterliet, heeft hij wel een nalatenschap: de verhalen van Roel Reijntjes waar hij in voorkomt, de spullen uit zijn interieur die in de Oudheidkamer zijn uitgesteld en niet te vergeten een landgoed, met villa, dat naar hem vernoemd is. Dennenrode draagt nu de naam Hiemstrastate. Het huis ligt er lang niet meer zo verlaten bij als in de tijd dat Hiemstra er nog woonde: er is nu een drukbezochte galerie in gevestigd.

In de theeschenkerij wordt in foto's de geschiedenis van het huis en zijn voormalige bewoners weergegeven. Er hangt een opmerkelijke portretfoto van de heer Hiemstra tussen: een man met een zwarte baret op zijn hoofd en daaronder een verweerd gezicht met rode wangen, dat zuinigjes glimlacht. Daar weer onder is de karakteristieke rode zakdoek om zijn nek te zien.

NATUURMONUMENTEN

Nadat zijn drie zusters gedurende de eerste helft van de jaren zestig al waren overleden liet Hiemstra zelf in 1968, op negentigjarige leeftijd, ook het leven. De zusters hadden in hun testament vastgelegd dat hun aandeel in het landgoed toekwam aan de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland. De vrouwen stelden als voorwaarde dat Natuurmonumenten de successierechten betaalde en dat de vereniging zich tot de dood van de langstlevende mede-eigenaar niet met het beheer van het landgoed zou bemoeien.

En zo kwam Natuurmonumenten na het overlijden van Bienze Hiemstra in het bezit van het landgoed. Ook hij had twee voorwaarden gesteld: de naam van het landgoed zou voortaan Hiemstrastate luiden, en Hendrik Habing had tot zijn dood recht op het vruchtgebruik van de grond. Roerende goederen met oudheidkundige waarde moesten indien mogelijk in de villa blijven.

Een deel van de inboedel werd geveild en kwam bij particulieren terecht. Een ander deel was niet meer bruikbaar en is opgeruimd. Enkele karakteristieke antieke meubelen zijn, volgens de wens van Hiemstra, ter aankleding in de villa achtergebleven. De andere stukken met antieke waarde gingen naar de Oudheidkamer te Beilen.

1969

DE OUDHEIDKAMER

Bienze Hiemstra bepaalde in zijn testament dat alle roerende goederen die van oudheidkundige waarde waren zoveel mogelijk ter stoffering van Dennenrode moesten blijven dienen. Voor zover dit niet mogelijk was, droeg hij op dat de spullen naar de Oudheidkamer of het streekmuseum van Beilen zouden gaan.

In de raadsvergadering van 30 januari 1969 hield het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Beilen een warm pleidooi. Zij achtten 'het van groot belang dat de collectie-Hiemstra voor Beilen behouden blijft. Deze collectie zal eigenlijk grondslag en het voorlopige voornaamste bestand van de oudheidkamer Beilen uitmaken, welke hiermede dan ook daadwerkelijk op gang kan komen.'

De raadsleden reageerden instemmend. De Stichting Oudheidkamer kreeg van de gemeente de beschikking over een tentoonstellingsruimte in het voormalige gemeentehuis aan het Wilhelminaplein. Ook stelde de gemeente zich garant voor eventuele exploitatiekosten van de stichting.

De collectie-Hiemstra bestond uit meubelen, een grote partij kostbaar porselein en aardewerk, een arrenslee en ruim tachtig stuks gouden en zilveren gebruiksvoorwerpen en sieraden, waaronder oorijzers, kerkboeken, een sigarendoos, bestek en gespen.

In 1979, toen de heer Van Herwerden verhuisde, kwamen daar nog bij een eikenhouten dekenkist, drie Perzische tapijten en een Friese staartklok. De collectie-Hiemstra is nog steeds te bezichtigen in de Oudheidkamer, gevestigd aan de Kampstraat 2 in Beilen.

1969

VERGANE GLORIE

Hiemstra had de laatste jaren van zijn leven niet veel tijd aan onderhoud besteed, zodat het huis in vervallen staat was geraakt. De oude heer had alleen nog in de slaapkamer en de keuken geleefd. De rest van het huis was vervallen, de elementen hadden vrij spel en de brandnetels groeiden naar binnen.

Na Hiemstra's dood werden de toenmalige inspecteur van Natuurmonumenten, Pieter J. van Herwerden en zijn gezin, de nieuwe bewoners van Hiemstrastate. Daarnaast richtte de vereniging Natuurmonumenten twee grote kamers op de benedenverdieping in als kantoor. Van Herwerden vertelt in welke staat hij de villa aantrof: 'Het was eerder een grot dan een woonhuis. Er lagen en stonden prachtige dingen in het huis, maar het was één en al vergane glorie. Het was zwaar verwaarloosd.

De ijzeren raamkozijnen waren verroest en sloten niet meer. Ze waren vastgebonden met touw en er waren gordijnen voorgehangen van zwaar velours. Dit belette niet dat het naar binnen regende. De waterleidingen en de wastafels vertoonden lekkages. Op de benedenverdieping lagen prachtige Deventer tapijten, drie of vier lagen dik, die zo doortocht waren, dat ze bij het opnemen uit elkaar vielen. Al het meubilair was door houtworm aangetast, en in lampen en achter schilderijen hingen vleermuizen. De verwarming en elek-

tricititeit werkten niet. Als je een schakelaar omzette, was een enkele vonk het resultaat.'

Het porselein, dat twee keer was mee-verhuisd in kisten, stond in de kelder. De trap naar de kelder was verrot. De onderste treden waren doorgebroken en er lag een berg kapot porselein onder aan de trap. Blijkbaar was iemand er met een kist porselein doorheen gezakt. Het gebroken porselein is later geveild als 'wegverharding'. Het werd gekocht door een liefhebber die met eindeloos veel geduld

een groot deel zo mooi heeft gerestoureerd, dat de breuklijnen nauwelijks te

zien waren. De huisraad die nog bruikbaar was maar geen antieke waarde had, werd geveild. Van de opbrengst van de inboedelverveiling werd het huis door Natuurmonumenten opgeknapt. Onder leiding van de binnenhuisarchitect Wypkeline Wichers Hoeth begon de renovatie, die werd uitgevoerd door aannemer Offringa uit Smilde. Aan de bouwkundige indeling van het pand werd niets veranderd. IJzeren raam- en deurkozijnen werden zorgvuldig gereinigd. Om meer licht door te laten werd het grote glas-in-loodraam in de hal vervangen door gewoon glas.

In juni 1969 was Hiemstrastate gereed voor bewoning en bedrijvigheid.

1972

LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING

In overeenstemming met de originele naam Dennenrode bestond het bos rondom de villa oorspronkelijk uit naaldhoutsoorten als grove den, fijnspar, douglasspar en lariks. Aan de oost- en westkant van het huis stond opgaand eikenhakhout. Hoge rododendronstruiken omzoomden de oorspronkelijke oprijlaan naar het spoor. Deze rododendrons werden weer geflankeerd door beuken. In het bos liggen enkele vennen en prehistorische grafheuvels.

Natuurmonumenten begon in 1969 met het onderhoud van de bossen, waarbij de kerstsparren aan de zuidzijde werden gekapt. In de winter van 1972-1973 besloot de natuur een handje te helpen. Tijdens zware stormen waaide een groot deel van alle naaldbossen in de provincie Drenthe om. Ook het sparrenbos rondom Hiemstrastate was niet bestand tegen de harde wind.

Het gevolg van deze stormen was blijvend. Het karakter van het landgoed veranderde voorgoed.

Natuurmonumenten besloot de nieuwe inzichten over bosbeheer op het landgoed toe te passen en er werd nu een loofbos aangeplant met onder andere eiken en berken. Dat gaf Hiemstrastate een heel ander aanzicht.

Het opruimen van de omgewaaide bomen en het aanplanten van het nieuwe bos werd uitgevoerd door boeren die in de agrarische sector weinig toekomst meer hadden. Zij werden in gesubsidieerde werkgelegenheidsprojecten, zogenaamde 'E-projecten', voor dit soort klussen ingezet.

De jaren zeventig waren roerige tijden ten gevolge van de energiecrisis, de crisis in de landbouw en het doorbrekende milieubewustzijn. Er ontstonden nieuwe inzichten op gebied van milieu-, natuur- en landschapsbeleid.

De provincie Drenthe stelde een commissie 'Zuidwest Drenthe' aan die verantwoordelijk was voor de ontwikkeling van een uitvoeringsplan op grond van deze nieuwe inzichten. Deze werkgroep vergaderde vaak op Hiemstrastate.

Het resultaat van deze vergaderingen heeft bepaald hoe zuidwestelijk Drenthe er tegenwoordig uitziet. Daarnaast hield Natuurmonumenten zich op Hiemstrastate door middel van verwerving, planning en inrichting van gebieden bezig met haar bezittingen in de vier noordelijke provincies.

Nog enkele bewoners van het landgoed

Wilde Eend

Wintertaling

Havik

Buizerd

Torenvalk

Houtsnip

Holenduif

Houtduif

Zomertortel (Tortelduif)

Koekoek

Bosuil

Ransuil

Nachtzwaluw

Groene Specht

Zwarte Specht

Grote Bonte Specht

Kleine Bonte Specht

Boerenzwaluw

Boompieper

Graspieper

Witte Kwikstaart

Heggenmus

Roodborst

Gekraagde Roodstaart

Merel

Zanglijster

Grote Lijster

Spotvogel

Braamsluiper

Grasmus

Tuinfluiter

Zwartkop

Fluiter

Tjiftjaf

Fitis

Goudhaantje

Vuurgoudhaan

Grauwe Vliegenvanger

Bonte Vliegenvanger

Staartmees

Glanskop

Matkop

WONEN OP HIEMSTRASTATE

Toen het jonge gezin Van Herwerden - bestaande uit beide ouders, een zoon en drie dochters - naar Hooghalen verhuisde, kwam het vooral via de kinderen in aanraking met het Hooghaler dorpsleven. Zo behoorden ze tot de oprichters van de peuterspeelzaal en de ponyclub de 'Haoler Rûters'. Ze hadden thuis veel dieren, waaronder pony's, Drentse heideschapen, kippen, honden en katten. Ze verbouwden verse groente in hun moestuin.

Mevrouw Van Herwerden bracht dagelijks de kinderen en de buurkinderen in haar auto naar school, en regelmatig kwamen er na schooltijd vriendjes en vriendinnetjes mee naar huis om te spelen.

Het kantoor van Natuurmonumenten werd regelmatig bezocht door medewerkers en zakelijke relaties. Van een geïsoleerde kluizenaarswoning veranderde Hiemstrastate in een middelpunt van allerlei activiteiten.

In 1979 verhuisde de familie Van Herwerden naar het westen van het land. Het kantoor van Natuurmonumenten

verhuisde naar een andere locatie. De villa bleef in eigendom van Natuurmonumenten.

Na de familie Van Herwerden bewoonde de huisschilder Jan van der Velde de villa met zijn vrouw Anneke en hun drie zoons. Zij hadden een schildersbedrijf in Beilen. De familie woonde voorheen in het naburige Hooghalen, en in de periode van 1979 tot 1983 genoten zij van het buitenleven op het landgoed. De familie Van der Velde leerde de familie Van Herwerden kennen via de lokale ponyclub de 'Haoler Rûters', en zo hoorden ze dat er een

huurder gezocht werd voor Hiemstrastate. Als natuurliefhebbers bij uitstek waren de Van der Veldes meteen enthousiast. Op het landgoed hielden ze veel beesten: drie honden, connemara-pony's, kippen en schapen. De pony's en de schapen liepen in een weiland waar nu de beelden-tuin is ingericht.

Het beviel de familie goed op het landgoed. Hiemstrastate was een uitstekende uitvalsbasis voor lange wandelingen in de natuur. Daarnaast had de familie een grote moestuin tot haar beschikking, waarin alles op natuurlijke wijze werd verbouwd zonder gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Aan het huis hoefde niet veel gedaan te worden toen de Van der Veldes erin trokken, maar het onderhoud en verwarmen van zo'n gebouw kostte de nodige moeite.

Voor de zeven open haarden moest veel hout worden gehakt. Toen hun familiebedrijf in Beilen ophield te bestaan, was mevrouw Van der Velde veel alleen thuis op het afgelegen landgoed. Ook moest ze veel van het dagelijkse werk alleen doen, omdat de oudste twee zoons inmiddels het huis uit waren. Dit was aanleiding voor de familie om Hiemstrastate te verlaten en in 1983 terug te verhuizen naar Hooghalen. Hiermee ging de binding met het landgoed niet verloren.

In de jaren daarna kwam mevrouw Van der Velde nog vaak op Hiemstrastate. Ze hielp de nieuwe bewoonster, kunstenares Maya Wildevuur, met het inrichten van de tentoonstellingen.

*Op de foto's de familie Van Herwerden op het landgoed
De garage is nu ingericht als lijstenmakerij*

1984

landhuis Hiemstrastate werd „ingepakt” door maar

Van een
onzer verslaggevers

HOOGHALEN,
zaterdag

De eigenares van het
landhuis Hiemstrastate
heeft geen nieuwe manier
om te isoleren bedacht. Het
is plasticfolie dat gedurende
de dagen over het huis,
de berij en stallen ge-
plakt was, diende voor
de omvangrijke en le-
vensgevaarlijke operatie.

Maar liefst drieduizend
meter plasticfolie,
samen met een

Hiemstrastate te verwijde-
ren.

Het in 1922 gebouwde
Hiemstrastate dreigde door
miljoenen leden van deze
diersoort ondermijnd te
worden. Grote delen van
de kapconstructies waren
door de houtwormen aan-
gevreten.

„Met een vloeibaar be-
strijdingsmiddel richt je
daartegen niets uit, zelfs
niet wanneer je de hele be-
timmering wegbreekt”, al-
dus de heer Frans Nooren
(31), die de leiding van de
operatie had. Sinds 1973 be-

HIEMSTRASTATE ALS GALERIE

Toen de familie Van der Velde vertrok plaatste Natuurmonumenten een advertentie om een nieuwe bewoner voor Hiemstrastate te vinden.

Maya Wildevuur en Jan de Gans, op dat moment woonachtig in Enschede lazen deze advertentie. Ze solliciteerden en werden door de ballotagecommissie uitgekozen om de woning te betrekken.

In 1984 opende Maya Wildevuur haar galerie op Hiemstrastate. De opening werd verricht door de toenmalige commissaris van de koningin de heer Oele.

De hal, de voorkamer en twee bovenkamers van de villa werden opengesteld voor het kunstpubliek.

VEREND GOED-TREFFERS

ingen te huur aangeboden

Drente

T.h.a. zeer landelijk gelegen

landhuis

5 km. van station en rijksweg.
Alleen schriftelijke reacties aan

Natuurmonumenten

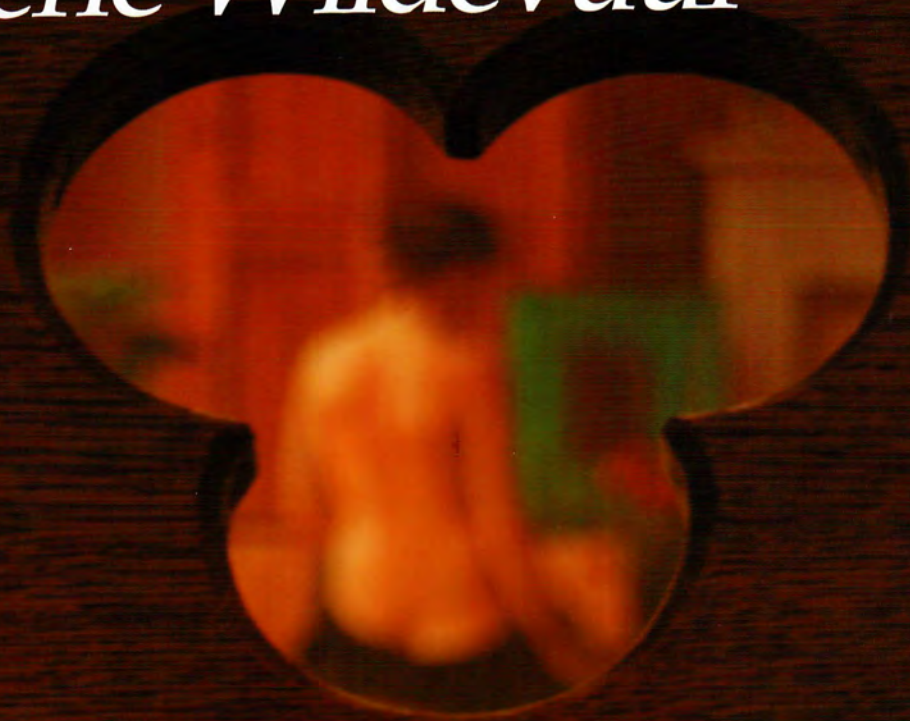
Schaep & Burgh, 1243 JJ 's-Graveland.

VERLAND, wegens Luxe 3 kamer FL
r buitenl. met ingang R'dam/Kralingen, vo
dient t.h. voor vaste meub. en inger. per

- De galerie verwierf al gauw bekendheid door de vele koffie- en theeconcerten.

Galerie Wildevuur 1992

1992

PHILIP EN PASCALLE

Philip Wildevuur woonde in Maastricht en werkte daar als kok op Château Neercanne. Zijn vriendin Pascale Verhees werkte bij de sigarettenfabrikant Philip Morris. Toen Philips moeder Maya Wildevuur in 1992 van Stichting 'Het Groninger Landschap' de kans kreeg haar galerie en atelier in de Ennemaborg in Midwolda te vestigen, besloten Philip Wildevuur en Pascale Verhees het beheer van de galerie over te nemen. Sindsdien zwaaien zij de scepter over Hiemstrastate.

De twee vroege twintigers gingen met veel enthousiasme de uitdaging aan. In de loop der tijd hebben zij veel geïnvesteerd. Hun doel was zoveel mogelijk ruimte te creëren voor de galerie. Met veel inventiviteit werd het bedrijf naar eigen inzicht uitgebreid. Een aanzienlijk deel van het pand is nu toegankelijk voor de bezoekers van de galerie.

Zelfs de kelder is gerenoveerd en in gebruik genomen als tentoonstellingsruimte. De tuin bleek prachtig tot zijn recht te komen als beeldentuin.

In februari 1994 werd Hiemstrastate aangewezen als rijksmonument en ingeschreven in het register van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. In ditzelfde jaar werd met de inrichting van het oude koetshuis als lijstenmakerij, het startsein gegeven voor een fors aantal uitbreidingen.

In 1998 volgde de verbouwing tot tentoonstellingsruimte van de voormalige boerenschuur en in het jaar 2001 werd koffie- en thee-schenkerij 'Carpe Diem' geopend.

Philip Wildevuur

Pascale Verhees

Philip (derde van rechts) op Château Neercanne

Carpe

Diem

In ontwikkeling blijven en de galerie in allerlei opzichten verfijnen

Ook het hoofdgebouw zelf onderging in de loop der jaren een uitgebreide opknapbeurt. Maar voor Galerie Wildevuur is het nooit af: het is het vaste voornemen van Philip en Pascalle om steeds in ontwikkeling te blijven en de galerie in allerlei opzichten te verfijnen.

Hiemstrastate leent zich uitstekend voor het tentoonstellen van kunst. Ten eerste is de buitenkant van het pand zeer aansprekend. Het interieur bestaat uit een behoorlijk aantal ruimtes met een schitterende lichtinval. De kamers zelf zijn sober en rustig, maar door de aanwezige schouwen, nisjes en vensters ontstaat een huiselijke sfeer. Dat bezoekers zich thuis voelen op Hiemstrastate is ook het gevolg van de hartelijke benadering waarmee de galeriehouders hun klanten tegemoet treden, een handelsmerk van Galerie Wildevuur.

Tijdens de exposities wordt figuratieve kunst met een poëtisch, verhalend karakter gepresenteerd. De voorkeur voor dit soort kunst is in de loop van de tijd natuurlijk gegroeid. Ongeveer veertig kunstenaars werken samen met

Galerie Wildevuur. Deze twintig schilders en twintig beeldhouwers hebben een unieke en vaak langdurige band met de galerie. Hierdoor ontstaat een wisselwerking tussen kunstenaars en galerie waarin beide partijen elkaar naar een hoger niveau tillen. Iedere kunstenaar krijgt eens in het anderhalf jaar de kans zijn of haar werk tijdens een solo-tentoonstelling aan het publiek te laten zien. De expositie in het hoofdgebouw wisselt om de vier weken. In de regel is er van alle kunstenaars voortdurend werk 'in stock'.

Pascalle Verhees en Philip Wildevuur doen er alles aan om de authentieke elementen van het huis te bewaren en deels ook terug te halen. Zij zijn van mening dat dit de esthetische waarde van het huis ten goede komt. Zo is bijvoorbeeld veel moeite gedaan een houten vloer in originele stijl te vinden en is de 'nokbel' in ere hersteld en nog steeds in gebruik. Nu niet meer om de knecht op het land te laten weten dat het eten klaarstaat, maar om de bezoekers erop te attenderen dat er een vernissage gaat beginnen.

Hans Smits
augustus 2007

Hiemstrao-staote

An de Zwiggelterweg löp het al in de gaoten
Ei bint op weg naor de Hiemstrao-staote
Idyllisch neervleid an de bosraand
lat het zich zien van zien mooiste kaant

De bouwstijl is van oetzunderlukke klasse
zien schoonheid lat je kompleet verrassen
De staote in zien geheel is biezunder van aord
en een bezuukie zeker woord

Deur toedoen van Philip Wildevuur en Pascalle Verhees
krieg ei hedendaogse figuraotieve kunst te zien, vergees
Schilderijen en beelden bint der te kust en te keur
Het haolt de bezoeker eemties oet de dagelukse sleur

De beeldentoen hef een machtige oetstraoling
en neugt oet tot een kunstzinnige dwaoling
Raok ei van aal dat kieken wat oetblust
Dan kom ei in het theehoes weer tot rust

De Hiemstrao-staote is een galerij van hoog gehalte
en gef gestalte
van een reaolistische kiek op kunst
Der vertoeven overkomt je as een gunst

*De Hiemstra-straat is
een galerij van hoog
gehalte en get gestalte van
een realistische kiek op
kunst Der vertoeven over-
komt je as een gunst*

BEKENDE GEZICHTEN

Galerie Wildevuur is in de loop der jaren uitgegroeid tot een bekend en geliefd trefpunt voor kunstenaars en kunstliefhebbers. En met regelmaat wordt de hand geschud met 'bekende Nederlanders' waaronder ZKH Prins Willem Alexander; Commissaris der Koningin Relus ter Beek; kleinkunstenaar Simone Kleinsma; schrijver Simon Vinkenoog; actrice Ellen Vogel en TV-presentatrice Stella Gommans.

Koninklijk bezoek in Hooghalen

Prins Willem Alexander te gast bij Wildevuur

Van een onzer verslaggeefsters

HOOGHALEN — Galerie-
houd • Nieuwsblad van het
Noorden, april 1992

uur kreeg
giste: i hoog be-
zoek over de vloer. Bij de opening
van de tentoonstelling met schil-
derijen van Marten Post, leraar
kunstzinnige vorming aan de At-
lantic College in Wales, bevond
zich gistermiddag onder de 100
genodigden ook prins Willem
Alexander. Marten Post is een
oude bekende van Willem
Alexander. De kroonprins stu-
deerde van 1983 tot 1985 aan de
kustschool in Wales en kreeg in

kwam om één uur 's mid-
vertrok weer om half
avonds. Dat zegt volgens
noeg."

Forse buit bij inbraken in As

Van een onzer verslaggeve

ASSEN — Uit een gep-
de bedrijfsauto aan het L
in Assen zijn 300 micro-

Simon Vinken
Amsterdam
MOOI

DANKBETUIGING

Het schrijven van dit boek was onmogelijk geweest zonder de medewerking van diverse oud-bewoners, buurtgenoten en deskundigen. Bij dezen bedanken wij:

Mevr. Barkema-Oudman

Mevr. Bolt-de Vries

Dhr. en mevr. Braam

Dhr. Jan P. Brouwer

Mevr. Coert-Vredevelt

Dhr. Theo Gerard

Dhr. en mevr. van Herwerden

Dhr. Henk Offringa

Mevr. Schuring

Mevr. van Sluis

Dhr. Jannes Smelt

Dhr. en mevr. van der Velde

Dhr. Anne de Vries jr.

Mevr. M. Wanninge

Historische informatie

Dhr. G. Abuys,
Herinneringscentrum Kamp Westerbork

Dhr. W. Bakker,
Oudheidkamer Beilen

Dhr. J.P. van der Jagt

Dhr. M.P. van Maarseveen,
Drents Museum

Dhr. A. van Tilburg,
Architect

Dhr. A. Troost,
Archief gemeente Midden-Drenthe

Archief Historische Vereniging gemeente Beilen

Archief Natuurmonumenten Assen

BRONVERMELDING

Het verhaal is niet enkel gebaseerd op interviews. Er is gebruik gemaakt van de volgende bronnen en secundaire literatuur:

De architect: Een getalenteerd expressionist

Boersma, T. en I. Pey ed., *Michiel Brinkman 1910-1925* (Amsterdam, z.j.).

Kruijer, J.B.T., *Architectuur en stedenbouw in Drenthe 1850-1940* (Zwolle en Zeist 1991).

Mattie, E. en J. Derwig, *Amsterdamse School* (Amsterdam 1991).

Rapport Provincie Drenthe beschermde monumenten nrs. 468617, 468518, 468619; registratienr. 5413/1. 19 januari 1994.

<http://www.bmz.amsterdam.nl/adam/nl/aschool.html>

De opdrachtgever: Een Rotterdamse industrieel met een droom

Drijver, A., 'Laat mij hier maar mooi zitten', *Drents en Asser Courant*, 30 augustus 1985.

Dennenhoeve: De mooiste boerderij van Drenthe

Dijkstra, G.J., 'Reis door de nacht', *Tijdschrift Historische Vereniging Beilen* 9 (1997) nr 2.

Kruijer, J.B.T., *Architectuur en stedenbouw in Drenthe 1850-1940* (Zwolle en Zeist 1991).

Dennenrode als verzetsbolwerk

G.J.Dijkstra (ed.), *Gemeente Beilen 1940-1945 deel 1* (Beilen 1999).

Privé-archief Anne de Vries, correspondentie De Vries-Seijlhouwer in combinatie met aantekeningen van Anne de Vries jr..

Smith, E., *Assen in oorlogstijd en bevrijding. De overval op het huis van bewaring in december 1944* (Groningen 2005) 27-46.

Archief gemeente Midden-Drenthe nr. 1486. Strafbeschikking van den Inspecteur voor de Prijsbeheersching te Amsterdam, dd. 24 mei 1944, tegen W.Kuyk, makelaar te Beilen.

<http://www.angelfire.com/ne/verzetsmuseum/HetverhaalvandeOverval.htm>

Klein Dennenrode: De basis van een schrijver

Privé-archief Anne de Vries, correspondentie De Vries-Seijlhouwer in combinatie met aantekeningen van Anne de Vries jr..

Dijkstra, G.J., 'Reis door de nacht', *Tijdschrift Historische Vereniging Beilen* 9 (1997) nr 2.

Perry, J., 'Het leven, dat hard is en toch goed. De Drentse wereld van Anne de Vries', in: *Jaarboek van de maatschappij der Nederlandse Letteren te Leiden 2004-2005*. (via www.dbnl.nl).

P.J.Risseeuw, 'Levensberichten: Anne de Vries', in: *Jaarboek van de maatschappij der Nederlandse Letteren te Leiden 1965* 123-124.

<http://www.encycopediedrenthe.nl> > Anne de Vries

Bienze Hiemstra: Een eigengereide Fries in Drenthe

Bazuin-Brinkman, W. ed., *Roel Reijntjes. Een leven in Beilen* [met bijdrages van Roel Reijntjes en G.J. Dijkstra] (Beilen 1998).

Archief Natuurmonumenten, 'Aangifte voor het recht op successie betreffende de nalatenschap van de heer Bienze Hiemstra', oktober 1968.

Archief Natuurmonumenten Assen.

Testament Bienze Hiemstra 1962.

Beiler Courant, 'Gemeenteraad Beilen', februari 1969.

Archief Natuurmonumenten, correspondentie Van Herwerden (Vereniging Natuurmonumenten)-Van Rosmalen (voorzitter Oudheidkamer), 3 september 1971.

Archief Natuurmonumenten, correspondentie Oosting (voorzitter Oudheidkamer)-Van Herwerden (Vereniging Natuurmonumenten), 24 maart 1980.

Hiemstrastate als galerie

Archief Natuurmonumenten, correspondentie Rijksdienst voor de Monumentenzorg-Vereniging tot behoud van natuurmonumenten in Nederland 2 februari 1994.

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door:

Notariskantoor Westerling
WESTERBORK

Golden Tulip Midden Drenthe 'Ruyghe Venne'
WESTERBORK

Fosbury
ASSEN

Gemeente Midden-Drenthe
BEILEN

Straat Wijk	Hoofd van gezin of samen- woning (naam, voornaam en voorletters.)	Datum aangifte.		Vorige woonplaats of adres. 1)	Nieuwe woonplaats of adres. 1)	Inw. bij no.	Naam, voornaam en voorletters.	Be- trek- king 2)	Datum aangifte		Vorige woonplaats of adres. 1)	Nieuwe woonplaats of adres. 1)
		in	uit						in	uit		
1 <i>Beilerweg 46 5</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>10.3.39</i>	<i>15.5.45</i>	<i>A 209</i>	<i>A 209</i>	<i>2</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>10.3.39</i>	<i>15.5.45</i>	<i>A 209</i>	<i>A 209</i>
2 <i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>10.3.39</i>	<i>15.5.45</i>	<i>A 209</i>	<i>A 209</i>	<i>3</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>10.3.39</i>	<i>15.5.45</i>	<i>A 209</i>	<i>A 209</i>
3 <i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>10.3.39</i>	<i>15.5.45</i>	<i>A 209</i>	<i>A 209</i>	<i>4</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>10.3.39</i>	<i>15.5.45</i>	<i>A 209</i>	<i>A 209</i>
4 <i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>10.3.39</i>	<i>15.5.45</i>	<i>A 209</i>	<i>A 209</i>	<i>5</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>Beilerweg, A. 10.3.39</i>	<i>10.3.39</i>	<i>15.5.45</i>	<i>A 209</i>	<i>A 209</i>

De samenstellers van dit boek hebben getracht alle bronnen te achterhalen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden kunnen zich alsnog wenden tot de uitgever. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door foto-kopieën, opnamen of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

COLOFON

Uitgave

Galerie Wildevuur
Zwiggelterweg 4
9414 TN HOOGHALLEN
www.wildevuur.nl

Samenstelling

Rieja Raven, Philip Wildevuur en Johan Nauta

Tekst

Rieja Raven, Beilen

Tekstredactie

Ton Heuvelmans, Thesinge

Fotografie

Marloes Fotografie, Beilen
Ted Kroes, Beilen
Gerard van de Weerd, Hoogeveen
Andre Weima Fotografie, Hoogeveen
Philip Wildevuur, Hooghalen
Privé-collecties oud-bewoners en andere betrokkenen

Grafische vormgeving

Johan Nauta BNO, Hoogeveen

Druk

Drukkerij Kerkhove, Beilen

ISBN

978-90-812452-1-0

© 2007 Galerie Wildevuur, Hooghalen